

Nr 161.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående inrättande av statens jordbruksnämnd m. m.; given Stockholms slott den 3 mars 1950.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

G. E. Sträng.

Propositionens huvudsakliga innehåll.

I propositionen föreslås, att statens livsmedelskommission skall upphöra vid utgången av innevarande budgetår. I stället skall från och med den 1 juli 1950 inrättas ett nytt centralt organ för den prisreglerande verksamheten på jordbrukets område — statens jordbruksnämnd. Jordbruksnämnden skall övertaga livsmedelskommissionens befattning med sådana ärenden rörande jordbruksregleringen, som ej äro av krisnatur. Vidare skall nämnden övertaga statens sockernämnds och statens linnämnds arbetsuppgifter. Sistnämnda båda nämnder skola i samband därmed avvecklas. Slutligen skall jordbruksnämnden — liksom för närvarande livsmedelskommissionen — handlägga vissa frågor rörande prisreglering å fisk.

För de uppgifter av krisnatur, som för närvarande ankomma på livsmedelskommissionen och som kunna kvarstå vid tiden för dennas avveckling, skall i anslutning till jordbruksnämnden inrättas en särskild kommission för krisärenden. Denna skall ha samma ledning som jordbruksnämnden och även i övrigt arbeta som ett komplement till nämnden.

Jordbruksnämnden skall bestå av en generaldirektör och chef samt högst fem ledamöter. Dessutom skall till nämnden knytas ett råd samt ett expertorgan för arbetet med upprättande av jordbrukskalkylen.

Inom nämnden skola finnas en animaliebyrå, en vegetabiliebyrå, en administrativ byrå och en utredningsbyrå.

Generaldirektören skall placeras i lönegrad Cp 19. Cheferna för animaliebyrån och vegetabiliebyrån skola placeras i lönegrad Cp 10, medan cheferna för administrativa byrån och utredningsbyrån föreslås placerade i lönegrad Ce 33.

Jordbruksnämndens personal föreslås i övrigt skola placeras å extra ordinarie stat. Den personal, som erfordras för handläggning av krisärendena, anses böra anställas som extra personal.

I avbidan på slutligt ställningstagande till frågan om en omorganisation av statistiska centralbyrån skall enligt förslaget den till jordbruksnämnden knutna kommissionen för krisärenden ha hand om den del av jordbruksstatistiken, som under senare år ombesörjts av livsmedelskommissionen.

För nästkommande budgetår äskas förslagsanslag å 955 000 kronor till avlöningar vid jordbruksnämnden, 365 000 kronor till omkostnader vid nämnden samt 1 450 000 kronor till avlöningar och omkostnader vid kommissionen för krisuppgifter.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 3 mars 1950.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, QUENSEL, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, ANDERSSON, LINGMAN.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Sträng, fråga om inrättande av statens jordbruksnämnd m. m. samt anför därvid följande.

I. Inledning.

I samband med att 1947 års riksdag uppdrog riktlinjerna för den framtida jordbrukspolitiken beslöts i princip att ett särskilt organ, statens jordbruksnämnd, skulle inrättas för den prisreglerande verksamheten på jordbrukets område (prop. nr 75; r. skr. nr 424). Riksdagens beslut innebar ett godkännande av vissa i propositionen angivna huvudgrunder för nämndens organisation. Nämnden skulle bildas genom en omorganisation av statens livsmedelskommission vid den tid, då kommissionen helt eller åtminstone i huvudsak avvecklat sin av krisförhållandena föranledda regleringsverksamhet i fråga om livsmedelsförsörjningen. Min företrädare i ämbetet uttalade i propositionen, att det icke syntes lämpligt att för det dåvarande taga slutlig ställning till frågor rörande organisationen av nämnden utan att denna torde få närmare övervägas och förslag rörande densamma föreläggas riksdagen, innan det nya organet trädde i verksamhet.

Jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 juni 1948 tillkallade jag den 15 juli 1948 sakkunniga för att verkställa utredning och avgiva förslag rörande organisationen av den prisreglerande verksamheten på jordbrukets område. De sakkunniga voro ordföranden i statens livsmedelskommission, hovrättsrådet O. A. V. Söderström, tillika ordförande, statskommisarien R. E. Norberg samt byråchefen i överrevisionen för krisförvaltningen, revisionskommisarien J. E. H. Cronmark.

De sakkunniga, vilka i det följande benämnas organisationskommittén, avgåvo den 5 februari 1949 betänkande med förslag till organisation för statens jordbruksnämnd. Enligt detta förslag skulle jordbruksnämnden inrättas den 1 juli 1949 och förses med mellan 140 och 150 ordinarie och extra ordinarie befattningshavare i olika grader, varjämte den ytterligare personal, som kunde behövas hos nämnden, skulle överföras från statens livsmedelskommission med oförändrade anställningsvillkor. Livsmedelskommissionen skulle samtidigt upphöra.

En av de sakkunniga, statskommissarien Norberg uttalade emellertid i särskilt yttrande tveksamhet om lämpligheten av att vid den föreslagna tidpunkten inrätta ännu ett permanent statsorgan av den storleksordning, som statens jordbruksnämnd enligt förslaget skulle få.

Över ifrågavarande betänkande avgåvos efter remiss yttranden av ett flertal olika myndigheter och organisationer. I åtskilliga av dessa yttranden framställdes erinringar mot förslaget i fråga om såväl tidpunkten för omorganisationen som själva utformningen av det nya organet. Med hänsyn till dessa erinringar ansåg jag mig icke böra föreslå Kungl. Maj:t att till 1949 års riksdag framlägga proposition angående inrättande av statens jordbruksnämnd.

Jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 27 maj 1949 tillkallade jag i stället den 30 juni 1949 fem utredningsmän för att överse organisationskommitténs nyssnämnda betänkande. Utredningsmännen voro landshövdingen B. G. Hj. Hammarskjöld, tillika ordförande, ledamoten av riksdagens andra kammare, hemmansägaren K. A. M. Andersson, Löbbo, organisationschefen i Kooperativa förbundet, filosofie licentiaten K. D. M. Bonow, ordföranden i Riksförbundet Landsbygdens folk, landstingsmannen B. Ekström samt ledamoten av riksdagens andra kammare, lantbrukaren S. B. Norup, Knislinge.

Utredningsmännen, vilka antogo benämningen jordbruksnämndsutredningen, ha den 20 december 1949 avgivit betänkande med översyn av organisationskommitténs förslag till organisation för statens jordbruksnämnd.

Över utredningens betänkande ha efter remiss yttranden avgivits av statskontoret, riksräkenskapsverket, kommerskollegium, lantbruksstyrelsen, fiskeristyrelsen, statistiska centralbyrån, statens lönenämnd, statens livsmedelskommission, överrevisionen för krisförvaltningen, riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap, Landsorganisationen i Sverige, Kooperativa förbundet, 1948 års statistikutredning, Svenska spannmålsaktiebolaget, statens sockernämnd, statens linnämnd, Sveriges industriförbund, Sveriges köpmannaförbund, Sveriges grossistförbund, Riksförbundet Landsbygdens folk, Sveriges lantbruksförbund, Sveriges fiskares riksförbund, Tjänstemännens centralorganisation och Sveriges akademikers centralorganisation. Härjämte har 1947 års biträdesutredning avgivit en promemoria rörande vissa personalfrågor.

Innan jag ingår på de sakkunnigas förslag, torde jag först få något beröra den hittillsvarande organisationen av den prisreglerande verksamheten på jordbrukets och fiskets område.

II. Livsmedelskommissionens organisation m. m.

Den prisreglerande verksamheten på jordbrukets område omhänderhades till en början av särskilda organ för olika produktionsgrenar. Genom sammanslagning av tre av dessa, statens spannmålsnämnd, statens mjölk­nämnd och statens slakterinämnd, bildades år 1935 statens jordbruksnämnd. Enligt den av Kungl. Maj:t den 20 juni 1935 utfärdade instruktionen (nr 360)

för jordbruksnämnden skulle denna utgöra ett centralt organ för handhavandet av de uppgifter, som föranleddes av statliga åtgärder i prisreglerande eller avsättningsbefrämjande syfte på jordbrukets område.

Den 1 november 1939 bildades statens livsmedelskommission, i första hand för att under Kungl. Maj:t handha de försörjningsproblem i fråga om livsmedel, fodermedel och gödningsämnen, som uppkommo till följd av krigsförhållandena. Kommissionens arbetsområde omfattar icke endast den egentliga konsumtionsregleringen i fråga om livsmedel, fodermedel och gödningsämnen utan omspanner även produktionen inom jordbruk och livsmedelsindustri samt utrikeshandel och prisförhållanden jämte härtill knutna frågor om beslag, transport, lagring och förädling.

Från och med den 1 december 1939 överfördes på kommissionen de uppgifter, som tidigare tillkommit jordbruksnämnden. I samband härmed överflyttades nämndens personal och vissa av dess ledamöter till kommissionen.

År 1942 övertog kommissionen de ärenden, som dittills handlagts av statens fiskenämnd och statens potatismjölslämnd. Vidare överfördes år 1948 det centrala handhavandet av köttklassificeringen från lantbruksstyrelsen till kommissionen.

Antalet anställda hos kommissionen uppgick i mitten av december 1948, fränsett kommissionens ordförande och ledamöter, till 420 personer. Enligt en av kommissionen verkställd, av organisationskommittén återgiven beräkning sysslade av detta antal 184 personer med arbetsuppgifter av mera bestående art och 236 personer med krisbetonade arbetsuppgifter. Kommittén betonade dock, att en dylik uppdelning av personalen endast kunde bli ungefärlig, eftersom det i vissa stycken var oklart, vilka arbetsuppgifter som borde betraktas såsom bestående respektive mera krisbetonade. Under år 1949 har personalstyrkan på grund av den fortgående avvecklingen av regleringsåtgärderna minskats och uppgick den 1 januari 1950 till 230 personer. Det kan i detta sammanhang förtjäna omnämnas, att kommissionens personalstyrka i mitten av 1943, då den hade maximal storlek, uppgick till omkring 600 personer.

Livsmedelskommissionen består av en ordförande och chef samt fem ledamöter. Ehuru det ej i instruktionen föreskrives, att ledamöterna skola representera skilda intressegrupper, har sedan kommissionens tillkomst i regel jordbruket företrätts av två ledamöter samt konsumenterna, den enskilda och den kooperativa handeln av en ledamot var.

Vid kommissionens sida äro såsom rådgivande organ ställda kommissionens allmänna råd, för närvarande bestående av 35 ledamöter, samt två expertorgan, nämligen kommissionens allmänna handelsråd och kommissionens handelsråd för partihandelsfrågor. Därjämte ha till kommissionen knutits de s. k. näringssakkunniga. Vidare må nämnas den s. k. LK-delegationen. Denna leder arbetet med upprättande av de kalkyler över jordbrukets inkomster och utgifter, vilka under de senare åren använts som underlag vid prisregleringen å jordbrukets produkter.

III. Jordbruksnämndsutredningens betänkande.

A. Jordbruksnämndens arbetsuppgifter.

Allmänt om arbetsuppgifterna.

Jordbruksnämndsutredningen har inledningsvis erinrat om 1947 års riksdagsbeslut i fråga om jordbruksnämndens organisations- och arbetsuppgifter. Enligt detta skulle jordbruksnämnden, förutom den egentliga prisregleringsverksamheten på jordbrukets område och därmed förbundet utrednings- och statistiskt arbete, handlägga ärenden angående jordbrukets ekonomiska föreningsrörelse ävensom kvalitetskontroll å jordbruksprodukter. Dock borde de frågor angående kontroll över och utvecklande av mejerihandteringen, som handlades av lantbruksstyrelsen, kvarbliva hos denna. Vidare skulle jordbruksnämnden enligt beslutet handhava vissa beredskapsuppgifter i fråga om livsmedelsförsörjningen. Den närmare gränsdragningen mellan å ena sidan jordbruksnämnden och å andra sidan lantbruksstyrelsen respektive riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap skulle ankomma på Kungl. Maj:t.

Utredningen har vidare erinrat om att jordbruksnämnden i enlighet med beslut av 1948 års riksdag skall handhava prisregleringsfrågor på fiskets område, frågor rörande auktorisation av fiskförsäljningsföreningar och försäljning av fisk samt frågor rörande export och import av fisk.

Utgångspunkten för utredningens arbete har sålunda varit, att jordbruksnämndens arbetsuppgifter skola omfatta de prisreglerande och avsättningsbefrämjande åtgärderna på jordbrukets och fiskets område samt (under riksnämndens inseende) ansvaret för beredskapen i fråga om livsmedelsförsörjningen.

Detta innebär emellertid enligt utredningen icke, att ramen för jordbruksnämndens organisation varit klart angiven genom 1947 års riksdagsbeslut. Utredningen erinrar bland annat om att särskilda utskottet vid nämnda riksdag underströk vikten av att regleringsverksamheten anpassas efter de förhållanden, som föreligga vid varje särskild tidpunkt, och de problem, som då möta. Utredningen har vidare erinrat om att förhållandena i vissa hänseenden ändrats sedan år 1947 och att omständigheter tillkommit, som antingen äro helt nya eller vilkas konsekvenser för jordbrukspolitiken icke kunde fullt bedömas år 1947. Utredningen nämner som exempel härpå landets försämrade valutaläge och den handelspolitiska utvecklingen samt den allmänna prisstabiliseringspolitiken och därav betingade subventionsåtgärder. Vidare erinrar utredningen om jordbrukarnas krav på detaljerade åtgärder för åstadkommande av trygghet och ekonomisk rättvisa olika producentgrupper emellan. I anslutning till sistnämnda spørsmål anför utredningen följande.

Rättvisekravet medför anspråk på en allt större differentiering och en allt finare anpassning av jordbruksstödet till utjämnande av exempelvis

olikheter i odlingsförutsättningar, belägenhet i förhållande till avsättningsorten etc., ett krav som vinner stöd i den strävan mot allt större perfektion, som regelmässigt uppträder vid tillämpningen av ett regleringsystem. Då riskeliminering och inkomstutjämning nödvändigt förutsätta statliga ingripanden och statlig kontroll, innebär detta för jordbruksbefolkningens del till sist, att man ställes inför en avvägning mellan å ena sidan önskemålet att tillgodose trygghets- och rättvisesynpunkter och å andra sidan det starkt motiverade kravet att undgå bundenhet och detaljregleringar. Ur många synpunkter torde det vara lyckligast för jordbruket och jordbruksbefolkningen, om de statliga ingripandena begränsas till mera generella åtgärder, även om därmed följer ökade ekonomiska risker för den enskilde jordbrukaren och större variationer i inkomstförhållandena olika jordbrukare emellan. Full ekonomisk rättvisa torde för övrigt knappast kunna åstadkommas ens med en orimligt stor förvaltningsapparat.

Med utgångspunkt från dessa överväganden har utredningen ansett sig ha att till grund för bedömningen av behovet av tjänstemän i olika grader lägga dels en uppskattning av det arbete, som erfordras för genomförande av 1947 års jordbruksbeslut, dels det arbetskraftsbehov, som i praktiken i övrigt konstaterats för kommissionens nuvarande verksamhet i den mån denna ej kan förväntas upphöra före den 1 juli 1950.

Under erinran om att kommissionens arbetsuppgifter hösten 1949 blivit mera omfattande och svårbemästrade än man förut trott och följaktligen även personalbehovet blivit större än man tidigare räknat med, har utredningen understrukt, att till den av utredningen konstruerade permanenta jordbruksnämnden icke lämpligen kunna anknytas hur många och stora nya arbetsuppgifter som helst, även om erforderlig lägre personal ställes till förfogande för desamma.

Utredningen har i anslutning härtill anfört följande.

Nämndens föreslagna organisation och antalet i denna infogade högre befattningshavare ha beräknats endast till vad som erfordras för fullgörande av nämndens centrala uppgift — jordbruksbeslutets genomförande och tillämpning. Detta arbete måste därför bli lidande för den händelse dessa tjänstemän skulle nödgas avsätta tid för andra omfattande och ofta brådskande angelägenheter. En utökning icke blott av antalet högre tjänstemän utan också av antalet nämnds- och rådsledamöter skulle alltså bli nödvändig, om den nu skönjbara utvecklingen skulle fortsätta eller bli långvarig.

Då härtill kommer, att det även ur andra synpunkter är synnerligen angeläget, att nämndens arbetsområde kan begränsas till egentliga jordbruksprodukter och jordbruksförnödenheter, anser utredningen det förtjäna allvarligt övervägas, om icke en sådan åtgärd som kafferansonering och kaffesubvention, som ju icke har något samband med nämndens egentliga uppgift, med fördel borde förläggas till annat organ än jordbruksnämnden, närmast då till den blivande gemensamma handels- och industrikommissionen.

Därest detta förslag vinner bifall, torde lämpligen nämnden böra befrias även från sådana utrikeshandelsfrågor, som icke röra varuslag, med vilka nämnden eljest har befattning, t. ex. blomsterlökar, blommor och blomsterfröer, kryddor och kolonialvaror.

Sammanfattningsvis har utredningen förklarat, att den funnit det riktigast att i sitt förslag uppbygga jordbruksnämnden såsom en organisation, strängt

anpassad efter de vid riksdagsbeslutet år 1947 tänkta förhållandena, dock med de modifikationer, som föranledas *dels* av att nämnden enligt beslut år 1948 även skall handha fiskets prisregleringsfrågor, och *dels* av utredningens ställningstagande till olika gränsdragningsfrågor beträffande nämndens kompetens i förhållande till andra myndigheter och institutioner.. Detta arbetsprogram för jordbruksnämnden benämner utredningen »1949 års program». Enär även detta program under särskilt gynnsamma omständigheter kan reduceras, har utredningen icke ansett sig böra föreslå ordinarie tjänster för hela den personal, som erfordras i detta sammanhang, utan föreslår även ett antal extraordinarie tjänster för detta ändamål.

Utänför 1949 års program ligga enligt den av utredningen föreslagna avgränsningen *dels* de förmodligen mera temporära men i hög grad arbetskrävande uppgifter, som sammanhånga med nyss redovisade komplikationer i fråga om utrikeshandel, prisstabilisering och de ökade kraven på finjustering av regleringsåtgärderna och *dels* möjligen kvarvarande konsumtionsregleringar. Dessa uppgifter kallar utredningen »kommissionsuppgifter» eller »krisuppgifter».

Utredningen har understrukit angelägenheten av att en klar skiljelinje hålles mellan å ena sidan de egentliga jordbruksnämndsuppgifterna och å andra sidan kommissionsuppgifterna. För de sistnämnda bör enligt utredningen ordinarie eller extra ordinarie anställningsform i regel icke komma i fråga. För att ytterligare markera skillnaden mellan nämndens uppgifter enligt 1949 års program och kommissionsuppgifterna föreslår utredningen vidare, att det för fullgörande av sistnämnda uppgifter temporärt upprättas en särskild organisation vid sidan av jordbruksnämnden. Denna speciella organisation bör ha särskilda anslag men samma ledamöter och sakkunnigorgan som nämnden. Den bör ej ha annan personal än nyssnämnda extra (beträffande kontorsbiträden i viss utsträckning extra ordinarie) tjänstemän. För denna organisation föreslår utredningen namnet »Kommission för krisuppgifter på livsmedelsområdet». Utredningen framhåller dock, att i praktiken någon strikt uppdelning av arbetsuppgifterna mellan de olika personalkategorierna icke torde komma att ske.

Till grund för sina förslag rörande jordbruksnämndens organisation och personalbehov har utredningen i enlighet med dess nu redovisade allmänna synpunkter på utredningsuppdraget lagt en detaljerad genomgång av kommissionens nuvarande arbetsuppgifter med fördelning på jordbruksnämndsuppgifter och krisuppgifter. Till nämndens uppgifter enligt 1949 års program hänför utredningen följande.

A. Sådant statistiskt och ekonomiskt utredningsarbete, som ligger till grund för eller föranledes av den under B—I omnämnda verksamheten.

B. Beredskapsåtgärder.

C. Jordbrukets prisreglering med de hjälpmedel, som avses med 1947 års riksdagsbeslut om riktlinjerna för den framtida jordbrukspolitiken. Enligt detta riksdagsbeslut anses följande regleringsåtgärder ifrågakomma:

a) Beträffande animalieprodukter:

1) Importreglering beträffande levande djur, köttvaror, ägg och mejeriprodukter, i första hand medelst avgiftsbeläggning och i andra hand genom kvantitativa begränsningar men i varje fall (för vinnande av nödig överblick över importen) i form av licensiering.

2) Exportreglering beträffande samma varor, då behov föreligger att dämpa en prisstegringstendens.

3) Beträffande fläsk, ägg och mejeriprodukter restitution av de importavgifter, som kunna anses belöpa på fodermedel, vilka åtgått till produktion av de exporterade produkterna.

4) Begränsning av fodermedelsimporten, till förhindrande av överproduktion (jämför även b) 1).

5) Centralisering av import och export av köttvaror och ägg samt exporten av smör och eventuellt även av ost.

6) Utbetalande av pristillägg för mjölk med viss lokal differentiering.

7) Vid eventuellt behov av ytterligare differentiering: uttagande av mjölkavgift inom vissa områden.

8) Reglering av margarinproduktionen medelst margarinaccis eller genom upptagande av importavgift på raffinerat fett.

9) I vissa lägen exportbidrag för mejeriprodukter.

10) Under en övergångstid utbetalande av rörelsemedel för lagring av animalieprodukter.

b) Beträffande vegetabilieprodukter:

1) (jämför även a 4) Begränsning av fodermedelsimporten, i första hand genom avgiftsbeläggning och i andra hand genom kvantitativa begränsningar men i varje fall i form av licensiering. Begränsningen av fodermedelsimporten skall dels tjäna som en regulator på animalieproduktionen och dels vid behov bereda avsättning för brödsäden till utfodring.

2) Importreglering av brödsäd, brödsädsprodukter och av färdigprodukter från havregrynsindustrin.

3) Inmalningstvång beträffande grynhavre och svensk brödsäd.

4) Skattebeläggning av tillverkningen av oljekakor och liknande fodermedel samt svenskt kli.

5) Utjämningslagring av brödsäd genom enskilda lagerhållare, vilka förbinda sig att inköpa vissa kvantiteter till lägst visst pris samt att lagra de inköpta kvantiteterna mot att prisfallsgaranti och lagringsersättning erhålles.

6) Beredskapslagring, ävenledes baserad på avtal.

7) Exportbidrag för brödsäd, undantagsvis och under vissa förutsättningar, som alternativ till importreglering och utjämningslagring.

8) Stöd åt sockerbets- och oljevåxtodlingen.

9) Stöd åt potatisodlingen för industriell förbrukning (främst förutvarande potatismjölsländens uppgifter).

D. Fiskets prisreglering, innefattande följande arbetsuppgifter.

1) Prisstöd till saltvattenfiskarena genom minimipriser, prisutjämningsbidrag och pristillägg ävensom därmed sammanhängande uppbörd av fiskregleringsavgifter.

2) Ärenden rörande auktoriserade fiskförsäljningsföreningar samt

3) Ärenden rörande export och import av fisk.

E. Vissa ärenden angående kvalitetskontroll m. m., såsom

1) Kvalitetskontroll å fisk och fiskkonserver för export enligt kungörelsen nr 443/1949.

2) Märkning av exportlägg och kylhusägg enligt kungörelsen nr 288/1943.

3) Reglering av fetthalten i ost enligt kungörelsen nr 904/1940.

F. Sockernämndens hittillsvarande uppgifter utöver dem som avses under C b) punkt 8.

G. Linnämndens hittillsvarande uppgifter.

H. Sådana ärenden angående jordbrukets och fiskets ekonomiska föreningar, som uppkomma i samband med den under B—H omnämnda verksamheten.

De arbetsuppgifter, som enligt utredningen böra karakteriseras som kris- eller kommissionsuppgifter och sålunda falla utanför jordbruksnämndens egentliga arbetsområde, sammanfattar utredningen på följande sätt.

I. Sådant statistiskt och ekonomiskt utredningsarbete, som ligger till grund för eller föranledes av den under II—VI omnämnda verksamheten.

II. Prisreglering på jordbrukets område utöver den verksamhet, som under C hänförs till jordbruksnämndens uppgifter. Hit hänför utredningen prisclearingen, vilken omfattar clearing vid import av kött och fläsk, ägg och äggprodukter, fettråvaror för tillverkning av margarin, tvättmedel, ljus och choklad m. m., torkad frukt och fisk samt konstgödselmedel, vidare de med mjölkstandardiseringen sammanhängande prisåtgärderna ävensom utjämningsavgift och utjämningsbidrag för mjölk, grädde och ost samt merfrakttillägg, körinjebidrag och marginaltillägg för mjölk. En ytterligare uppgift av denna karaktär är restitutionen av bensinskatt. En mellanställning intar enligt utredningen systemet med lagringsersättning och clearingavgift för ost. Utanför »1949 års program», sådant det preciserats av utredningen, stå även systemet med pristillägg för kött och fläsk, den statliga lagringen av kött och fläsk, stödet åt smågrisproduktionen, den statliga inköps-, lagrings-, berednings- och försäljningsverksamheten beträffande ägg samt fraktbidragen för spannmål. Detsamma gäller de arealbidrag vid minskad skörd, missväxtbidrag, ersättningar för översvämningsskador m. m., som förekommit i olika omgångar.

III. Den valutabetingade utrikeshandelsregleringen på livsmedelsområdet.

IV. Kvarstående konsumtionsregleringar och försörjningsåtgärder, innefattande bland annat kafferansoneringen och regleringen av handeln med bleckplåt.

V. Kvarstående befattning med kvalitetskontroll och priskontroll m. m.

1) Standardisering och sortimentsbegränsning beträffande charkuterivaror.

2) Klassificeringen av köttvaror och prissättningen på köttvaror.

3) Viktstandardisering, kvalitetsbestämmelser och sortimentsbegränsning för bröd.

4) Ärenden angående ersättnings- och utdrygningsmedel för livsmedel.

5) Kvalitetsbestämmelser för fodertran.

6) Tillverkningsreglering och kvalitetsbestämmelser för vissa foderblandningar m. m.

7) Normalprisbestämmelser för brödsäd, bruna bönor och vissa fodermedel.

8) Viss befattning med byggnadsregleringen för livsmedelsindustrien m. m.

VI. Sådana ärenden angående jordbrukets och fiskets ekonomiska föreningar, som uppkomma i samband med den under II—V omnämnda verksamheten.

Vissa gränsdragningsfrågor m. m.

I anslutning till denna allmänna översikt över de arbetsuppgifter, som anses böra ankomma på statens jordbruksnämnd, har utredningen närmare behandlat vissa frågor angående gränsdragningen mellan å ena sidan jordbruksnämnden och å andra sidan vissa densamma närstående myndigheter, nämligen lantbruksstyrelsen, fiskeristyrelsen, statistiska centralbyrån, kommerskollegium, riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap och statens institut för folkhälsan. Vidare ha de sakkunniga närmare behandlat förhållandet mellan Svenska spannmålsaktiebolaget och jordbruksnämnden ävensom frågan om överförande till jordbruksnämnden av sockernämndens och linnämndens arbetsuppgifter. I detta sammanhang har utredningen även berört spörsmålet om förhållandet mellan jordbruksnämnden och den ekonomiska föreningsrörelsen.

Jordbruksnämnden och lantbruksstyrelsen.

I propositionen nr 75/1947 uttalade dåvarande departementschefen, att jordbruksnämnden borde handlägga ärenden angående jordbrukets ekonomiska föreningsrörelse ävensom angående kvalitetskontroll å jordbruksprodukter och över huvud ärenden för att stödja och reglera avsättningen av dessa produkter. Dock syntes frågor angående kontroll över och utvecklande av mejerihanteringen närmast vara att hänföra till rationaliseringen och därför böra ligga kvar hos lantbruksstyrelsen. Vidare uttalades, att den närmare prövningen av vilka ärenden, som i enlighet med den angivna principen borde handläggas av jordbruksnämnden, borde få ankomma på Kungl. Maj:t. Detta uttalande lämnades utan erinran av riksdagen.

Utredningen anför beträffande kvalitetskontrollen å jordbruksprodukter, att det nära samband, som föreligger mellan produktions-, avsättnings-, pris- och kvalitetsfrågor, i varje fall måste medföra, att både lantbruksstyrelsen och jordbruksnämnden få ett starkt intresse av kvalitetsfrågorna och böra samarbeta intimt på detta område. Gränsdragningen mellan de båda myndigheterna bör ske från fall till fall på det sätt, som varje gång befinnes lämpligast ur praktiska synpunkter. Utredningen anser sig därför icke ha anledning att föreslå någon principiell skiljelinje härvidlag. Dock anser utredningen, att det centrala ansvaret för köttklassificeringen, vilket den 1 juli 1948 överfördes till livsmedelskommissionen, åter bör läggas på lantbruksstyrelsen.

I fråga om ärenden rörande lån och bidrag ur fonder för förbättring av jordbrukets avsättningsförhållanden anser utredningen, att tillräcklig anledning saknas att till jordbruksnämnden överflytta någon del av lantbruksstyrelsens nuvarande befattning med fondärendena.

Vidare understryker utredningen, att ett intimt samarbete blir nödvändigt mellan lantbruksstyrelsen och jordbruksnämnden. Utredningen tillstyrker, att samarbetet får den redan av organisationskommittén föreslagna formen, att lantbruksstyrelsens chef skall äga rätt att personligen eller genom ombud närvara vid jordbruksnämndens plenarsammanträden vid behand-

lingen av ärenden, som beröra lantbruksstyrelsens verksamhetsområde, att yttra sig där samt att få sin mening antecknad till protokollet men däremot icke att deltaga i beslutet. Motsvarande rätt att deltaga i lantbruksstyrelsens sammanträden bör givetvis tillkomma jordbruksnämndens ordförande.

Jordbruksnämnden och fiskeristyrelsen.

Såsom tidigare nämnts skall jordbruksnämnden enligt beslut av 1948 års riksdag handhava prisregleringsfrågor och vissa andra ärenden på fiskets område. 1946 års fiskeristyrelseutredning föreslog på sin tid, att en representant för fiskeristyrelsen borde beredas säte och stämma i jordbruksnämnden vid behandlingen av viktigare fiskeriärenden.

I direktiven för utredningen uttalades, att utredningsmännen borde utgå från att den prisreglerande verksamheten på fiskets område — såsom förutsetts i 1948 års riksdags beslut om inrättande av en särskild fiskeristyrelse — skulle omhändervivas av jordbruksnämnden. Med hänsyn härtill finner utredningen anledning icke föreligga att närmare gå in på frågan om begränsningen av jordbruksnämndens verksamhetsområde i förhållande till fiskeristyrelsen.

Utredningen förordar för sin del, att fiskeristyrelsens representation i nämnden anordnas på samma sätt som föreslagits beträffande lantbruksstyrelsen, sålunda med ömsesidig närvaro- och yttranderätt för cheferna i fråga men däremot icke med någon rätt för endera av dem att deltaga i den andra myndighetens beslut. Uttalanden av fiskeristyrelsen och Sveriges fiskares riksförbund, att fiskerinäringen borde i behörig omfattning erhålla representation i jordbruksnämndens råd ha icke föranlett någon erinran från utredningens sida. Utredningen erinrar vidare om att kommissionen i enlighet med föreskrift i kungörelsen den 30 juni 1949 (nr 443) meddelat bestämmelser om kontroll av fisk- och fiskkonserverexporten och uttalar, att denna uppgift i framtiden torde böra tillkomma jordbruksnämnden.

Jordbruksnämnden och statistiska centralbyrån.

I propositionen nr 75/1947 uttalade dåvarande departementschefen, att han funne det nödvändigt, att jordbruksnämnden utrustades med sådana resurser, att den kunde utföra de statistiska utredningar, som erfordrades i dess löpande verksamhet med handhavandet av jordbruksregleringen. Förhållandet mellan dessa utredningar och den allmänna jordbruksstatistiken borde emellertid ytterligare övervägas. Detta uttalande lämnades utan erinran av riksdagen.

Organisationskommittén föreslog, att i jordbruksnämnden skulle ingå en statistisk byrå. Denna skulle utföra de statistiska arbeten, som erfordrades för nämndens del, och dessutom *dels* övertaga vissa begränsade uppgifter från centralbyrån (skörderapporter, galtstatistik m. m.), *dels* tillhandagå andra myndigheter med statistisk service i samma utsträckning som livsmedelskommissionens statistiska byrå gjort. En reservant inom kommittén föreslog, att centralbyrån i princip skulle övertaga jordbruksstatistiken men att

jordbruksnämndens behov av statistisk personal för det löpande arbetet skulle tillgodoses genom inrättande av en statistisk sektion inom dess utredningsbyrå.

1948 års statistikutredning hade tidigare i skrivelse den 17 januari 1949 till statsrådet och chefen för finansdepartementet föreslagit, att jordbruksstatistiken helt skulle förläggas till statistiska centralbyrån. I samband därmed skulle denna utrustas med en särskild planerings- och utredningsavdelning, i vilken skulle ingå personal från livsmedelskommissionens statistiska byrå. I yttrande över organisationskommitténs förslag har statistikutredningen vidhållit detta förslag om jordbruksstatistikens centralisering. I avslutning härtill har statistikutredningen framlagt ett förslag till arbetsfördelning mellan jordbruksnämndens utredningsbyrå och centralbyråns tänkta utrednings- och planeringsavdelning, innebärande bl. a. att centralbyrån skulle införskaffa och statistiskt bearbeta primärmaterialet för de blivande typjordbrukskalkylerna.

I *direktiven* till jordbruksnämndsutredningen anförde jag på denna punkt följande:

Vad vidare angår omfattningen av det statistiska arbete, som bör ombesörjas av jordbruksnämnden, torde slutlig ställning ej böra tagas till denna fråga, förrän resultatet av 1948 års statistikutrednings arbete föreligger. I avbidan härpå torde på denna punkt någon ändring i nuvarande förhållanden icke böra ifrågasättas vid översynen. Härvid bortses givetvis från sådana ändringar, som eventuellt kunna vidtagas i besparingssyfte utan att någon egentlig förskjutning sker i det nuvarande förhållandet mellan livsmedelskommissionen och statistiska centralbyrån.

Jordbruksnämndsutredningen anför i sitt betänkande, att den erfarit, att statistikutredningen anser sig uttömmande ha behandlat frågan om jordbruksstatistikens lokalisering genom sin förenämnda skrivelse den 17 januari 1949 och genom sitt yttrande över organisationskommitténs betänkande. Med hänsyn härtill har jordbruksnämndsutredningen ansett sig böra taga självständig ståndpunkt även till frågan om jordbruksnämndens arbetsuppgifter på det statistiska området.

Jordbruksnämndsutredningen uttalar härvid som sin bestämda åsikt, att jordbruksnämnden bör äga möjlighet att själv utföra de statistiska undersökningar, som erfordras för fullgörande av dess prisreglerings- och beredskapsuppgifter. Utredningen finner det icke sannolikt, att ett centralt statistiskt verk med stora permanenta uppgifter kan i erforderlig utsträckning och med tillräcklig snabbhet effektuera nämndens beställningar av statistiska utredningar. Utredningen hänvisar särskilt till att statistiska specialbearbetningar ofta med mycket kort varsel måste utföras för både kalkylarbetet och det löpande prisregleringsarbetet, och att behovet av dylika med nödvändighet kommer att öka i den mån övergång sker till en sådan mera differentierad prisreglering, som avses med typjordbrukskalkylerna. Även de större reguljära statistiska bearbetningarna måste emellertid ofta verkställas under tidsnöd på grund av att resultaten skola användas i kalkylarbetet. De mycket stora värden och intressen, som det härvidlag gäller,

måste enligt utredningens mening gå framför det mera principiella intresset av en centralisering av jordbruksstatistiken. Det är, framhåller utredningen, även av värde att jordbruksnämnden själv, mot bakgrunden av kravet på snabbhet i bearbetningen och anpassning efter den praktiska användningen, får avväga de toleranser, som kunna medgivas.

I fråga om den närmare gränsdragningen mellan jordbruksnämnden och centralbyrån är utredningens ståndpunkt den, att någon överflyttning av arbetsuppgifter från ettdera organet till det andra icke skall ske annat än i sådana fall, där ett tydligt dubbelarbete föreligger och där vinsten av att detta undgås anses överväga de nackdelar, som eventuellt äro förknippade med en överflyttning. Beträffande det dubbelarbete, som tidigare i viss utsträckning förekommit mellan livsmedelskommissionen och centralbyrån, konstaterar utredningen, att detsamma numera till större delen undgått och i ännu kvarstående fall utan svårighet kan undanröjas.

Jordbruksnämnden och kommerskollegium.

Genom beslut den 12 maj 1939 bemyndigade Kungl. Maj:t kommerskollegium att föranstalta om offentliggörandet av vissa uppgifter rörande den jordbruksekonomiska utvecklingen. I enlighet med detta beslut har kommerskollegium såsom en bilaga till sin månadsvis utkommande tidskrift *Kommersiella Meddelanden* utgivit publikationen *Jordbruksekonomiska uppgifter*, vilken i huvudsak utarbetats inom livsmedelskommissionen. Bilagan har även utgivits separat såsom en särskild tidskrift.

Efter samråd med kommerskollegium hemställde livsmedelskommissionen i skrivelse den 10 december 1945, att Kungl. Maj:t måtte uppdraga åt kommissionen att från och med ingången av år 1946 övertaga utgivandet av tidskriften, varigenom sambandet med *Kommersiella Meddelanden* skulle upphöra. Framställningen föranledde icke någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Organisationskommittén föreslog, att tidskriften under namnet »*Jordbruksekonomiska meddelanden*» skulle redigeras av och som en fristående tidskrift utgivas av jordbruksnämnden. Detta förslag avstyrktes av 1948 års statistikutredning. Enligt denna borde ifrågavarande jordbruksekonomiska uppgifter inflyta i en planerad »*Statistisk tidskrift*», redigerad och utgiven av den föreslagna utrednings- och planeringsavdelningen inom statistiska centralbyrån.

Jordbruksnämndsutredningen har för sin del ansett, att lösningen av frågan bör bli beroende av huruvida den föreslagna utrednings- och planeringsavdelningen inom statistiska centralbyrån kommer till stånd. Om och när så sker, synes enligt utredningen intet hinder föreligga, att publiceringen anförtros åt denna avdelning. I avvaktan härpå bör emellertid tidskriften redigeras och publiceras av jordbruksnämndens utredningsbyrå. Även om publiceringen sker i den planerade »*Statistisk tidskrift*», torde insamlingen och sammanställningen av materialet i fråga lämpligast komma att ske hos jordbruksnämndens utredningsbyrå.

Jordbruksnämnden och riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap.

I propositionen nr 100/1948 angående anslag till riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap uttalade jag i min dåvarande egenskap av chef för folkhushållningsdepartementet, att frågan om den närmare gränsdragningen mellan riksnämndens och jordbruksnämndens arbetsuppgifter borde upptagas till prövning i samband med inrättandet av jordbruksnämnden. I avvaktan därpå, uttalade jag vidare, borde beredskapsuppgifterna på dessa områden tills vidare på i stort sett samma sätt som dittills få handhas av livsmedelskommissionen, som därvid borde samråda med riksnämnden. Det borde få ankomma på Kungl. Maj:t att, i den mån så erfordrades, utfärda föreskrifter rörande den närmare ansvars- och arbetsfördelningen mellan riksnämnden och kommissionen. Detta uttalande föranledde ej någon erinran från riksdagens sida.

Utredningen har, under hänvisning till detta uttalande, icke funnit sig ha anledning att ingå på den närmare ansvars- och arbetsfördelningen mellan riksnämnden och jordbruksnämnden. Den statliga inköps- och försäljningsverksamhet, som kan bli förbunden med utövandet av jordbruksnämndens beredskapsuppgifter, bör enligt utredningens åsikt omhändervas av riksnämndens affärsavdelning (f. d. statens reservförrådsnämnd), i den mån icke Svenska spannmålsaktiebolaget eller annan merkantil specialorganisation står till buds. Utredningen har alltså icke beräknat någon särskild personal hos jordbruksnämnden för detta ändamål.

Jordbruksnämnden och Svenska spannmålsaktiebolaget.

I propositionen nr 75/1947 uttalade dåvarande chefen för jordbruksdepartementet, att ett slopande av de statliga stödköpen av brödsäd och den statliga beredskapslagringen av denna vara syntes leda till att den verksamhet, som bedrevs av Svenska spannmålsaktiebolaget, skulle kunna väsentligt inskränkas. Det borde under sådana förhållanden övervägas, om ej spannmålsbolaget borde omorganiseras. En omedelbar övergång till ett förenklat lagringssystem syntes dock med hänsyn till försörjningsläget icke möjlig. Vidare handhade spannmålsbolaget åtskilliga andra uppgifter av mera krisbetonad karaktär, vilka ej heller kunde omedelbart avvecklas. Med hänsyn härtill ansåg föredragande departementschefen, att med frågans avgörande borde få anstå, till dess spannmålsbolagets krisbetonade uppgifter avvecklats och erfarenheter vunnits av det nya frivilliga lagringssystemet. Detta uttalande lämnades utan erinran av riksdagen.

Utredningen anser för sin del, att övervägande skäl tala för att en affärsmässig verksamhet av ifrågavarande natur icke bör omhändervas av en statlig myndighet av jordbruksnämndens karaktär. Bolaget bör därför bibehållas, så länge sådan verksamhet erfordras. Däremot föreslår utredningen, att de statliga förvaltningsuppgifter, som möjligen alltjämt utövas av bolaget vid den tidpunkt, då jordbruksnämnden träder i funktion, överföras till jordbruksnämnden, i den mån de utan olägenhet kunna avskiljas från den merkantila verksamheten; förvaltningen av de tidigare staten tillhöriga la-

gerhusen bör dock icke skiljas från den affärsmässiga rörelsen. Viss av bolaget nu förd statistik föreslås av utredningen skola överföras till jordbruksnämnden.

I samband med frågan om spannmålsbolagets arbetsuppgifter och dess förhållande till jordbruksnämnden har utredningen även övervägt spørsmålet, huruvida icke även beträffande spannmål, fodermedel och gödselmedel den centraliserade utrikeshandeln kan skötas av en branschförening av samma slag, som 1942 års jordbrukskommitté ävensom departementschefen i propositionen nr 75/1947 skisserat för vissa grenar av utrikeshandeln på livsmedelsområdet. Utredningen uttalar härom, att något principiellt hinder icke synes möta mot att utrikeshandeln på området centraliseras till en allsidigt sammansatt och frivilligt bildad branschorganisation. Under gynnsamma förhållanden torde emellertid, framhåller utredningen, någon centralisering över huvud ej erfordras utan i stället de olika berörda företagargrupperna kunna lämnas frihet för sin handel inom ramen för jordbruksnämndens import- och exportplan.

Statens sockernämnd.

I propositionen nr 75/1947 berörde dåvarande chefen för jordbruksdepartementet 1942 års jordbrukskommittés förslag om en överföring av vissa arbetsuppgifter från statens sockernämnd till jordbruksnämnden. Han uttalade därom, att han för sin del funne den utveckling i riktning mot sammanförande av prisregleringsverksamheten till ett enda organ, som successivt skett, naturlig och ändamålsenlig. Det vore ur denna synpunkt även önskvärt, att frågor om avvägningen och utformningen av stödet åt samtliga produktionsgrenar skulle handläggas av ett och samma organ, d. v. s. statens jordbruksnämnd. Vad anginge sockernämndens övriga uppgifter syntes det ej för det dåvarande möjligt att bedöma, hur mycket av dessa som kunde komma att kvarstå vid en återgång till mera normala förhållanden. Därest så skulle bliva fallet med någon mera betydande del av dem, borde frågan, huruvida sockernämnden borde bibehållas som organ för handläggning av desamma, prövas på nytt. Detta uttalande lämnades utan erinran av riksdagen.

Utredningen förordar, att sockernämndens verksamhet skall upphöra i samband med inrättandet av jordbruksnämnden. I likhet med vad organisationskommittén på sin tid föreslog förutsätter utredningen, att sockernämndens ordförande och revisor under en övergångstid få såsom särskilda sakkunniga biträda vid granskningen av sockerbolagets verksamhet.

Statens linnämnd.

Organisationskommittén framhöll i sitt betänkande, att anledningen till att en särskild nämnd inrättats för linodlingens stödjande främst var den, att det ansågs lämpligt att under det skede, då stödverksamheten uppbyggdes och linodlingens förhållanden organiserades, ha ett särskilt organ för denna verksamhet, vilket kunde direkt följa och påverka utvecklingen. Uppbygg-

nadsskedet närmade sig emellertid sitt slut och för framtiden syntes det icke föreligga behov av ett särskilt statligt organ med uppgift att främja och stödja linodlingen. Denna uppgift borde i stället i likhet med regleringen av oljeväxtodlingen och sockerbetsodlingen kunna handhas av jordbruksnämnden.

Utredningen anser, att sammanförandet av prisregleringsverksamheten bör fullföljas genom att linnämndens uppgifter överförs till jordbruksnämnden. Goda förutsättningar torde enligt utredningen finnas att till jordbruksnämnden knyta den sakkunskap, som nu finnes samlad hos linnämnden. I detta sammanhang erinras om att linnämnden nu i väsentliga avseenden är underställd livsmedelskommissionen och att en ledamot hos linnämnden är sakkunnig hos livsmedelskommissionen.

Jordbruksnämnden och statens institut för folkhälsan.

Livsmedelskommissionen handlägger för närvarande vissa ärenden angående kvalitetskontroll samt standardisering och sortimentsbegränsning i fråga om livsmedel. Hit höra standardiseringen och sortimentsbegränsningen i fråga om charkuterivaror (kung. nr 61/1943, senast ändrad genom kung. nr 225/1948). Vidare får utan kommissionens tillstånd mjukt matbröd icke saluhållas annat än i vissa typer och vikter (kung. nr 609/1942, senast ändrad genom kung. nr 670/1948). Ej heller får utan kommissionens tillstånd som beståndsdel i bröd användas annat mjöl än vete-, råg-, havre- eller kornmjöl eller ersättningsmedel för mjöl. Försäljningen av ersättnings- och utdryingningsmedel för vissa livsmedel är även underkastad viss reglering, vilken det ankommer på kommissionen att handha (kung. nr 147/1942, ändrad genom kung. nr 842/1945).

1948 års livsmedelssakkunniga ha i sitt betänkande med förslag till livsmedelsstadga (SOU 1949: 43) behandlat hithörande frågor. De sakkunniga vilja av bestämmelserna rörande standardisering och sortimentsbegränsning i fråga om charkuterivaror på längre sikt behålla endast sådana, som reglera halten av vatten och bindemedel i korvvaror. Statens institut för folkhälsan skall enligt de sakkunnigas förslag utgöra centralt undersökningsorgan för livsmedelskontrollen och i sådan egenskap bland annat utöva tillsyn över tillämpningen av livsmedelsstadgans föreskrifter om livsmedels sammansättning. Beträffande mjukt bröd föreslå de sakkunniga, att sådant skall få saluhållas endast i vissa viktsklasser, vilka skulle bestämmas av jordbruksnämnden. Förslaget att låta jordbruksnämnden handha denna uppgift motiveras med att nämnden skall handlägga frågor om avsättning av jordbruksprodukter. Föreskrifterna rörande försäljningen av ersättnings- och utdryingningsmedel för vissa livsmedel böra enligt de sakkunniga i förenklad form ingå i livsmedelsstadgan. Folkhälsoinstitutet föreslås skola övertaga rollen som tillstånds- och tillsynsmyndighet.

Utredningen, som förutsätter att sortimentsbegränsning beträffande charkuterivaror kan avvaras, har intet att erinra mot att den centrala tillsynen över efterlevnaden av bestämmelserna om vatten- och bindemedelshalt

i charkuterivaror överflyttas från livsmedelskommissionen till folkhälsoinstitutet. Ej heller gör utredningen någon erinran mot förslaget att folkhälsoinstitutet skall utgöra centralt undersöknings- och tillsynsorgan beträffande efterlevnaden av livsmedelsstadgans föreskrifter om livsmedels sammansättning och märkning.

Uppgiften att bestämma viktsklasserna för bröd bör enligt utredningen icke tillhöra jordbruksnämndens verksamhetsområde. Utredningen föreslår, att denna uppgift anförtros åt någon bageritekniskt och hygieniskt utrustad myndighet, såsom statens hantverksinstitut eller folkhälsoinstitutet eller båda i samråd. Utredningen biträder livsmedelssakkunnigas förslag i fråga om kontrollen över försäljningen av ersättnings- och utdrygningsmedel för vissa livsmedel.

Jordbruksnämnden och den ekonomiska föreningsrörelsen.

I propositionen nr 75/1947 anförde dåvarande departementschefen, på tal om statens verksamhet för beredande av ökade avsättningsmöjligheter för jordbrukets produkter, att jordbruksnämnden borde handlägga ärenden angående jordbrukets ekonomiska föreningsrörelse. Departementschefen förutsatte vidare, att det allmänna — närmast genom jordbruksnämnden — skulle medverka till att importen och exporten av vissa jordbruksprodukter och förnödenheter skulle centraliseras. Detta skulle ske genom bildande av föreningar, vilka på vissa villkor skulle få ensamrätt till ifrågavarande utrikeshandel. Dessa uttalanden lämnades utan erinran av riksdagen.

Utredningen har beträffande frågan om en statlig kontroll över de ekonomiska organisationerna och jordbruksnämndens befogenheter härvidlag uttalat, att en dylik kontroll kan komma i fråga endast i den mån organisationerna komma att fylla offentlighetsrättsliga funktioner, till exempel förmedling av statsstöd eller utövande av monopolställning i fråga om import och export. Detta utesluter dock icke, framhåller utredningen, att nämnden därutöver bör kunna stå till förfogande för att medlingsvis verka för en lösning av uppkommande intressekonflikter, därest sådant begäres.

B. Jordbruksnämndens organisation.

Allmänna synpunkter.

I propositionen nr 75/1947 anförde departementschefen, att jordbruksnämnden borde få en organisationsform, i huvudsak överensstämmande med livsmedelskommissionens. Nämnden borde sålunda bestå av en ordförande och chef jämte några av Kungl. Maj:t utsedda ledamöter. Vidare borde finnas ett råd, vars ledamöter ävenledes borde utses av Kungl. Maj:t. På Kungl. Maj:t borde även få ankomma att avgöra antalet rådsledamöter samt huruvida dessa skulle tillsättas på förslag av vissa av jordbruksregleringens utformning nära berörda organisationer.

Särskilda utskottet (utlåtande nr 2/1947) godtog vad i propositionen anförts rörande huvudgrunderna för organisationen av jordbruksnämnden.

Utskottet betonade i detta sammanhang angelägenheten av att organet ej gäves större omfattning än som vore nödvändigt för att trygga full funktionsduglighet hos detsamma.

Jordbruksnämndsutredningen understryker, att det förslag, som utredningen framlägger, avser ett organ, som enbart har att fullgöra de inom ramen för 1949 års program liggande arbetsuppgifterna. Härmed avses alltså sådana uppgifter som böra anses innefattas i 1947 års riksdagsbeslut, med de ändringar och tillägg som föranledas dels av senare beslut av statsmakterna och dels av utredningens egna ställningstaganden till frågor rörande avgränsningen av nämndens arbetsuppgifter i förhållande till andra myndigheter och institutioner.

Nämndens ledning m. m.

I tidigare utredningar och förslag rörande jordbruksnämnden har räknats med att denna skulle ha en heltidsanställd chef. 1942 års jordbrukskommitté ansåg sålunda, att nämndens ledning borde utövas av en heltidsanställd ordförande. Organisationskommittén föreslog, att chefskapet skulle beklädas av en generaldirektör i lönegrad Cp 22.

Under förutsättning att till chefens förfogande ställes en högt kvalificerad heltidsanställd souschef föreslår utredningen, att i spetsen för nämnden ställes en arvodesanställd ordförande, vilken förutsättes ägna endast en del av sin arbetstid åt nämnden. Utredningen finner en sådan anordning bättre markera det nya organets ställning såsom en nämnd för noga avgränsade, i stor utsträckning till omdömesfrågor hänförliga avgöranden.

Antalet ledamöter av nämnden bör enligt utredningens förslag utgöra fyra, förutom ordföranden. Souschefen bör icke vara ledamot av nämnden. Ledamöterna böra förordnas av Kungl. Maj:t för viss tid och utses så att de representera olika intressegrupper. Någon heltidssysselsättning för ledamöterna eller några av dem förutsättes icke.

Utredningen räknar vidare med att antalet ledamöter i jordbruksnämndens råd skall utgöra 15 (livsmedelskommissionens råd har för närvarande 35 ledamöter). I detta sammanhang påpekar utredningen, att landsorganisationen i sitt yttrande över organisationskommitténs betänkande hävdade att en minskning av rådets storlek icke borde få medföra någon försvagning av konsumentrepresentationens relativa inflytande. Utredningen finner detta uttalande icke föranleda någon erinran från dess sida.

Utredningen förutsätter, att övriga till kommissionen knutna rådgivande organ, nämligen näringsssakkunniga, allmänna handelsrådet och handelsrådet för partihandelsfrågor, kunna upplösas i samband med kommissionens ombildning till statens jordbruksnämnd.

Till kommissionen är vidare anknuten den s. k. LK-delegationen, vilken leder arbetet med uppgörande av den årliga prognoskalkylen över jordbrukets inkomster och kostnader (totalkalkylen) och med avstämning av kalkylen mot de aktuella skörderesultaten. Delegationens ledamöter ha ursprungligen tillsatts av kommissionen. I samband med en år 1947 före-

tagen utvidgning av delegationen har emellertid Kungl. Maj:t förordnat vissa av ledamöterna i denna. Delegationen har nu fem ledamöter.

Utredningen har upptagit ett av organisationskommittén framlagt förslag, att delegationen i form av ett permanent organ skulle knytas till jordbruksnämnden och att dess ledamöter skulle förordnas av Kungl. Maj:t. Dess namn skulle i samband därmed förslagsvis ändras till Sakkunniga för upprättande av jordbrukskalkyler (Kalkylsakkunniga).

Utredningen understryker i detta sammanhang särskilt att de kalkylsakkunniga ur effektivitetssynpunkt böra utgöras av ett mycket begränsat antal ekonomiska experter och jordbruksexperter.

Byråindelningen m. m.

I propositionen nr 75/1947 uttalade departementschefen, att inom jordbruksnämnden borde inrättas dels två sektioner eller avdelningar, den ena för ärenden angående vegetabiliska produkter och den andra för ärenden angående animaliska produkter, dels ett kansli. I spetsen för det sistnämnda borde stå en kanslichef, vilken även borde ha till uppgift att under ordföranden leda nämndens arbete i dess helhet. Skulle regleringsåtgärderna på fiskerinäringens område komma att uppdragas åt jordbruksnämnden, komme detta att medföra viss utvidgning av organisationen.

Organisationskommittén föreslog, att nämnden skulle indelas i sju byråer eller avdelningar (varav två provisoriska), vilka i sin tur delvis skulle indelas i sammanlagt nio sektioner. I sina grunddrag innebar detta förslag följande:

- 1) En avdelning för animaliska produkter, uppdelad på tre sektioner, nämligen en för slaktvaror, ägg, ull m. m., en för fisk och en för övriga animaliska produkter;
- 2) En avdelning för vegetabiliska produkter, uppdelad på två sektioner, nämligen en för fodermedel och potatis och en för övriga vegetabiliska produkter;
- 3) En administrativ byrå, uppdelad på fyra sektioner, nämligen juridiska sektionen, kamerala sektionen, sektionen för avgifts- och bidragsärenden samt kanslisektionen;
- 4) Utredningsbyrå;
- 5) Statistisk byrå;
- 6) Beredskapsbyrå;
- 7) Utrikesbyrå.

Utredningens förslag innebär, att jordbruksnämndens indelning i arbetsenheter på detta stadium skall begränsas till att omfatta tre avdelningar, benämnda animalieavdelningen, vegetabilieavdelningen och allmänna avdelningen. Inom animalieavdelningen skall inrättas en särskild fisksektion. Å allmänna avdelningen skola finnas en kanslibyrå, en statistikbyrå och en utredningsbyrå. Beredskapsärenden skola handläggas på kanslibyrån. Den skall även omhänderha det tekniska arbetet med licensering av utrikeshandel och annan eventuellt förekommande licensering. Någon särskild

utrikesbyrå skall sålunda icke finnas. De uppgifter utöver licenseringen, som skulle ankomma på en sådan byrå, skola fördelas på statistiska byrån (intern statistik) och utredningsbyrån (utrikesorientering).

Utredningen understryker, att detta organisationsförslag tar sikte på ett läge, där de av valutabristen och bilateralsystemet föranledda komplikationerna bortfallit, och att förslaget ej heller inrymmer personal för de arbetsuppgifter i övrigt, som ligga utanför 1949 års program. Jag återkommer i det följande till de jämkningar i fråga om organisationsplan och personalbehov, som utredningen föreslagit med anledning av dessa extra arbetsuppgifter. Redan här må emellertid nämnas, att dessa bland annat innefatta en utrikeshandelsbyrå inom den av utredningen föreslagna krisorganisationen.

Beträffande den kompetens, som bör krävas av jordbruksnämndens tjänstemän, har utredningen framhållit, att bestämda kompetenskrav i form av examina icke böra uppställas. Detta motiveras med behovet av kombinerade kunskaper, exempelvis av agronomisk, nationalekonomisk, statistisk eller juridisk art, samt med att den praktiska inriktningen av nämndens arbete leder till att utöver teoretiska meriter erfarenhet inom ifrågavarande del av affärs- eller samhällslivet ofta kräves.

C. Personalbehov och avlöningsförhållanden.

Allmänna synpunkter.

Beträffande löneställningen för chefstjänstemännen inom jordbruksnämnden uttalar utredningen, att den vid sina förslag angående direktörens, avdelningschefernas och byråchefernas lönegradsplacering icke tagit hänsyn till det förhållandet, att de statliga chefstjänstemännens löner nu anses ligga på en alltför låg nivå. Vid den omprövning av ifrågavarande befattningshavares löneställning, som kan förväntas i samband med den bebådade allmänna omregleringen av chefstjänstemännens löner, bör sålunda densamma enligt utredningen icke betraktas som nyreglerad utan kunna bli föremål för motsvarande uppjustering som kommer äldre tjänster till del.

I de lönegrader, som ligga inom ramen för den reglerade befordringsgången för amanuenser, d. v. s. 17—24 lönegraden, har utredningen i ett flertal fall, förutom amanuienstjänster enligt sådan befordringsgång, upptagit tjänster i 19, 21 och 24 lönegraden. Anledningen härtill har varit det övervägandet, att jordbruksnämnden och krisorganisationen i viss utsträckning ha behov av personal, som icke har en utbildning motsvarande kraven enligt den reglerade befordringsgången för amanuenser, men som vunnit erfarenhet och meriter exempelvis inom näringslivet eller organisationerna.

Jordbruksnämndens ordförande och ledamöter.

Som förut nämnts föreslår utredningen, att chefskapet över nämnden skall utövas av en arvodesanställd ordförande, vilken förutsättes ägna endast en del av sin arbetstid åt nämnden. Utredningen har ansett sig

sakna anledning att avgiva förslag beträffande det arvode, som skall utgå till ordföranden. Utredningen räknar emellertid med att ordföranden skall ägna en icke ringa del av sin tid åt nämnden och har därför i sina kostnadsberäkningar upptagit arvodet till 10 000 kronor om året. Ledamöterna föreslås erhålla ett månadsarvode av 200 kronor samt därjämte dagarvode med 30 kronor för sammanträdesdag.

Souschefen.

Utredningen föreslår för souschefen i nämnden en förordnandetjänst i lönegrad Cp 17, vars innehavare erhåller tjänstetiteln direktör. Denne bör dels ha till uppgift att under ordföranden leda nämndens arbete i dess helhet, dels utöva det direkta chefskapet för den allmänna avdelningen inom nämnden.

Avdelningscheferna.

Utredningen föreslår, att i spetsen för vardera animalie- och vegetabilieavdelningen sättes en avdelningschef i lönegrad Cp 12. Förslaget motive- ras med att dessa poster kräva så speciella, delvis ekonomiskt betonade kvalifikationer och medföra ett så omfattande självständigt ansvar, att en högre löneställning än den sedvanliga byråchefsställningen erfordras. Utredningen framhåller särskilt, att avdelningscheferna ofta komma att för nämndens räkning förhandla med organisationer och enskilda företag.

Avdelningen för animaliska produkter.

Avdelningen skall enligt förslaget handlägga prisregleringsärenden rörande animaliska produkter och fisk. Det förutsättes, att animalieavdelningen skall omhänderhava även sådana ärenden angående vegetabiliska fettämnen, som äga direkt samband med margarintillverkningen.

För fiskregleringsärendena föreslås en särskild sektion under ledning av en byrådirektör i lönegrad Ca 31. För sektionen erfordras enligt utredningens beräkningar dessutom en amanuens, en resande kontrollant i lönegrad 19 samt en kontorist i lönegrad 13 för granskning, kontroll, uppbörd och utbetalningar.

Avdelningens övriga arbetsuppgifter uppdelas av utredningen i två huvudgrupper, nämligen dels ärenden rörande köttvaror, ull, ägg samt levande nötkreatur m. m., dels ärenden rörande mejeriprodukter, torrmjök samt animaliska och vegetabiliska fettvaror. Det förutsättes, att avdelningschefen skall direkt handlägga ärendena inom den ena av dessa grupper med biträde av en tjänsteman i lönegrad 27. För den andra huvudgruppen av ärenden föreslås en tjänsteman i lönegrad 31. Denne bör till sitt biträde erhålla en kontorsskrivare i lönegrad 19. Vidare föreslås för avdelningen två kanslibiträden, två ordinarie kontorsbiträden och fyra biträden enligt reglerad befordringsgång. För mejerikontrollen beräknas fem kontrollanter mot för närvarande sex. Då åtskilliga av avgifts- och bidragsbestämmelserna angående mejerivaror enligt utredningens definition äro hänförliga

till de s. k. kommissionsuppgifterna, anser utredningen att två av de fem mejerikontrollanterna böra föras på krisorganisationens konto. Till frågan om den ytterligare personal, som enligt utredningens bedömande erfordras för kommissionsuppgifterna inom animalieområdet, återkommer jag i annat sammanhang.

Utredningens förslag till personalorganisation för animalieavdelningen betraktas av densamma såsom ett minimum för fullgörande av de uppgifter, som ligga inom 1949 års program. För att emellertid hålla möjligheten till en viss krympning öppen för den händelse dessa arbetsuppgifter skulle minska i omfång, föreslår utredningen, att vissa tjänster upptagas såsom extra ordinarie.

Utredningens förslag till personalstat för animalieavdelningen kan sammanfattas på följande sätt:

1 avdelningschef	Cp 12
2 byrådirektörer	Ca 31
1 förste byråsekreterare	Ca 27
3 amanuenser	Cf 17—Ce 24
3 kontrollanter	Ca 19
1 kontrollant	Ce 19
1 kontorsskrivare	Ce 19
1 kontorist	Ce 13
2 kanslibiträden	Ca 11
2 kontorsbiträden	Ca 8
4 skrivbiträden	Cf 4—Ce 8

Det bör här erinras om att enligt utredningens förslag charkuterivarukontrollen och köttklassificeringen icke skola omhändervhas av jordbruksnämnden. Några tjänster ha därför icke beräknats för dessa uppgifter.

Lokalstat för prisregleringen och kvalitetskontrollen på fisk.

För prisregleringen å fisk förfogar livsmedelskommissionen nu över ett lokalombud i Göteborg och ett i Karlskrona. Ombudet i Göteborg har till sin hjälp ett skrivbiträde.

För kvalitetskontrollen över fisk och fiskkonserver avsedda för export har kommissionen anställt *dels* med placering i Göteborg en överinspektör, en kontrollör och en biträdande kontrollör, *dels* med placering i Hudiksvall en kontrollör. Den sistnämnde är berättigad att till sitt biträde anlita sex på ostkusten stationerade fiskeriinstruktörer.

Samtlig nu nämnd personal är i nu förevarande hänseende arvodesanställd och avlönas enligt Kungl. Maj:ts medgivande av särskilda medel (clearingmedel och kontrollavgifter). Utredningen har icke funnit lämpligt att för närvarande föreslå någon ändring i anställnings- eller avlöningsformen för denna personal.

Avdelningen för vegetabiliska produkter.

Avdelningens arbetsuppgifter uppdelas av utredningen i två huvudgrupper, nämligen *dels* ärenden angående kvarnar, brödsäd, sockerbetor, olje-

växter och spånadsväxter, dels ärenden angående fodermedel och potatis. Utredningen förutsätter, att avdelningschefen skall direkt handhava den ena gruppen med biträde av en tjänsteman i lönegrad 24. För att under avdelningschefen svara för den andra gruppen föreslås en tjänsteman i lönegrad 31. Vidare föreslås för avdelningen två amanuenser och en kontorskrivare. Av biträdespersonal beräknas en kontorist i lönegrad 13 för handläggning av ärenden angående kvarnrapporter och kvarntillstånd, två kanslibiträden, ett ordinarie kontorsbiträde samt två biträden enligt reglerad befordringsgång. För kvarnkontrollen beräknas nämnden behöva två kontrollanter. Vissa av de föreslagna tjänsterna böra enligt utredningen vara extra ordinarie.

Sammanfattningsvis kan utredningens förslag beträffande avdelningen för vegetabiliska produkter återgivas på följande sätt:

1 avdelningschef	Cp 12
1 byrådirektör	Ca 31
1 byråsekreterare	Ca 24
2 amanuenser	Cf 17—Ce 24
1 kontorsskrivare	Ca 19
1 kontrollant	Ca 19
1 kontrollant	Ce 19
1 kontorist	Ce 13
1 kanslibitråde	Ca 11
1 kanslibitråde	Ce 11
1 kontorsbiträde	Ca 8
2 skrivbiträden	Cf 4—Ce 8

Kanslibyrån.

Till kanslibyråns arbetsuppgifter hänför utredningen ärenden av juridisk och kameral natur, allmänna kansliärenden, den tekniska handläggningen av vissa statliga avgifter och bidrag på jordbruks- och fiskeregleringens område, det tekniska arbetet med utrikeslicenseringen samt beredskapsärenden.

Organisationskommittén föreslog för dessa uppgifter *dels* en administrativ byrå om sammanlagt något över 30 personer och uppdelad på fyra sektioner, *dels* en »beredskapsbyrå» om 3 å 4 personer.

Kommittén lämnade en utförlig redogörelse för de olika sektionernas arbetsuppgifter, vilken sammanfattningsvis kan återgivas på följande sätt:

Juridiska sektionen: En huvuduppgift blir upprättandet av förslag till allmänna författningar samt till kontrakt och andra rättshandlingar. Sektionen skall även omhänderha redigeringen av nämndens cirkulärserie. Vidare skall sektionen handha ärenden angående tillämpningen av och förseelser mot ifrågakommande författningar och nämndens föreskrifter m. m., häri inberäknat ärenden angående indrivning och avskrivning av avgiftsbelopp m. m. Sektionen får även till uppgift att lämna råd och anvisningar av juridisk art åt nämndens övriga avdelningar samt att i förekommande fall företräda nämnden inför domstol.

Kamerala sektionen: Till denna sammanföras de bestående uppgifter, som nu ombesörjas av livsmedelskommissionens kamrerarekontor och revisionskontor, varjämte sektionen får i uppgift att samordna och övervaka den verksamhet, som utövas av de olika avdelningarnas resekontrollanter. Därtill komma de ärenden, som föranledas av att jordbruksnämnden förlänas egenskapen av huvudförvaltning med egen dragningsrätt hos riksbanken.

Sektionen för avgifts- och bidragsärenden: Hit sammanföres det tekniska handhavandet av vissa bestämmelser angående avgifter och bidrag i samband med prisreglering på jordbrukets och fiskets område (export- och importavgifter, restitution därav, tillverkningsskatt, acciser, lagringsersättningar, pristillägg etc.). Dock avses icke någon förändring i de arbetsuppgifter, som Svenska mejeriernas riksförening för närvarande handhar.

Kanslisektionen: Tillhandagår nämnden med allmänna kansligöromål (registratorsverksamhet, protokollföring och övriga sekreteraregöromål i samband med plenarsammanträden, anslagsfrågor, arkivärenden, tryck, blanketter, publicitet, personalärenden). Vidare skall sektionschefen utöva förmanskap för vakt- och telefonväxelpersonalen.

Utredningen framhåller, att även om kanslibyrån icke indelas i sektioner, uppdelas sig dock dess arbetsuppgifter på ett naturligt sätt i de fem huvudgrupper, som representeras av beredskapsbyrån och av administrativa byråns fyra sektioner enligt organisationskommitténs förslag.

Kanslibyråns chef bör enligt utredningen placeras i den sedvanliga byråchefsställningen i lönegrad 33 och utöver sitt allmänna chefskap för byrån lämpligen direkt ansvara för en av nyssnämnda ärendegrupper, förslagsvis de *juridiska* ärendena. Han bör då till sitt biträde ha en jurist i 27 lönegraden.

Ansvar för de *kamerala* göromålen jämte den betydande revisionsverksamhet, som nämnden får att ombesörja, bör läggas på en kamrer i lönegrad 29. Utredningen förutsätter härvid liksom organisationskommittén, att nämnden tillerkännes karaktären av huvudförvaltning med egen dragningsrätt hos riksbanken. Utöver här nämnda uppgifter föreligga tills vidare vissa uppgifter av kameral natur (främst clearing), vilka av utredningen hänföres till kommissionsuppgifter. Jag återkommer i annat sammanhang till utredningens förslag på denna punkt.

Kamreraren bör enligt utredningen till sitt förfogande ha två assistenter i 21 lönegraden, den ene för den centrala revisionen hos Svenska mejeriernas riksförening och den andre för det löpande kamerala arbetet inom nämnden. Vidare erfordras en kassörstjänst, förslagsvis i 15 lönegraden.

För ärenden angående vissa *avgifter, bidrag och restitutioner*, som sammanhånga med jordbruksregleringen (export- och importavgifter, tillverkningskatter, acciser, pristillägg etc.), föreslås en chefstjänst i 31 lönegraden. Denna lönegradsplacering motiveras med den självständiga beslutanderätt, som skall tillkomma denne tjänsteman, och det betydande ansvar i juridiskt och ekonomiskt hänseende, som kommer att åvila honom, ävensom den organisatoriska erfarenhet, som måste förutsättas för ett rationellt handha-

vande av dessa ärenden. Denne tjänsteman bör till sitt biträde ha en person i 24 lönegraden.

För de *allmänna kansliärendena* avser utredningen en chefstjänsteman i 29 lönegraden. Denne skall även utöva förmanskapet för vakt- och telefonväxelpersonalen. Till sitt förfogande bör han ha en tjänsteman i 19 lönegraden, närmast för protokollsgöromål, samt två kansliskrivare i lönegrad 15 för biträde främst med personalärenden och med registraturet.

Av vaktpersonal beräknar utredningen en förste expeditivsvakt i 11 lönegraden och två expeditivsvakter i 9 lönegraden.

Beredskapsärendena böra enligt utredningens åsikt handläggas av en person i 31 lönegraden med biträde av en tjänsteman i 24 lönegraden och en kansliskrivare i 15 lönegraden. Den första av dessa lönegradsplaceringar motiveras med det stora ansvar, som blir förenat med denna tjänst.

För kanslibyrån föreslås vidare en amanuens samt av biträdespersonal (inklusive telefonister) fyra kanslibiträdestjänster, tre ordinarie kontorsbiträdestjänster och fyra biträdestjänster enligt reglerad befordringsgång.

Fördelningen av byråns tjänster på ordinarie och extra ordinarie framgår av följande sammanställning:

1 byråchef	Ca 33
1 byrådirektör	Ca 31
1 byrådirektör	Ce 31
1 kamrerare	Ca 29
1 förste byråsekreterare	Ce 29
1 förste byråsekreterare	Ca 27
2 byråsekreterare	Ca 24
1 amanuens	Cf 17—Ce 24
1 assistent	Ca 21
1 assistent	Ce 21
1 kontorsskrivare	Ca 19
1 kassör	Ca 15
1 kansliskrivare	Ca 15
2 kansliskrivare	Ce 15
2 kanslibiträden	Ca 11
2 kanslibiträden	Ce 11
1 1:e expeditivsvakt	Ca 11
1 expeditivsvakt	Ca 9
1 expeditivsvakt	Ce 9
3 kontorsbiträden	Ca 8
4 skrivbiträden	Cf 4—Ce 8

Statistiska byrån.

Denna byrås uppgifter bli enligt utredningens förslag i princip desamma som de, vilka nu ankomma på livsmedelskommissionens statistiska byrå. Utredningen har i rationaliseringssyfte undersökt dels vilka av dessa uppgifter, som utan olägenhet kunna begränsas eller omläggas, och dels vilka annorstädes inom livsmedelskommissionen och inom spannmålsbolaget förlagda statistikarbeten, som lämpligen kunna sammanföras till jordbruksnämndens statistikbyrå. Enligt denna granskning, vilken ägt rum i kontakt

med 1948 års statistikutredning, skulle viss besparing av arbetskraft kunna vinnas genom övergång till stickprovsmetod vid arealinventeringar och kreatursräkningar. Vidare anses den kvantitativa skördeberäkningen per den 31 augusti kunna slopas. Å andra sidan förordar utredningen, att de före 1949 förekommande svin- och hönsräkningarna i april skola återupptagas, varvid dock svin och höns kunna uteslutas ur kreatursräkningen i juni. Utredningen förutsätter vidare, att viss statistik, som för närvarande sammanställs på livsmedelskommissionens avdelningar för animaliska respektive vegetabiliska produkter samt dess utrikeshandelsbyrå, överföres till statistiska byrån. Denna föreslås även få övertaga bearbetningen av viss inom Svenska spannmålsaktiebolaget insamlad statistik. Utredningen påpekar vidare, att slopanDET av krisregleringarna inneburit bortfall av åtskilligt för jordbruksregleringen värdefullt statistiskt material och att ersättning för detta nu i viss utsträckning måste framskaffas på andra, mer arbetskrävande vägar.

Vid sina överväganden rörande statistiska byråns personalbehov har utredningen tagit hänsyn till statistikutredningens förslag om en sammanslagning av statistiska centralbyrån och livsmedelskommissionens jordbruksstatistik på så sätt, att den personal, som möjligen kan bli överflödigt genom en sådan sammanslagning, upptages såsom extra. Utredningen uppskattar besparingen till högst 6 årsbiträden. Detta antal har utredningen hänfört till samma personalkategori som personalen för s. k. kommissionsuppgifter.

Av övrig för statistiska byrån erforderlig personal föreslås en del skola anställas såsom extra ordinarie. Utredningens förslag angående byråns personal framgår av följande sammanställning.

1 byråchef	Ca 33
1 förste aktuarie.....	Ca 29
1 aktuarie	Ca 24
1 amanuens	Cf 17—Ce 24
1 kontorsskrivare	Ce 19
1 kansliskrivare	Ca 15
1 kontorist	Ce 13
5 kanslibiträden	Ca 11
3 »	Ce 11
6 kontorsbiträden.....	Ca 8
10 skriv- och kontorsbiträden enl. reglerad befordringsgång	Cf 4—Ce 8

Utredningsbyrån.

Organisationskommittén lämnade i sitt betänkande följande sammanställning av de arbetsuppgifter, som åvila livsmedelskommissionens utredningsbyrå:

- 1) Ekonomisk-statistiska utredningar på jordbruks- och livsmedelsområdena.
- 2) Beräkningar av jordbrukets inkomster och kostnader (»totalalkylen»).

- 3) Förande av löpande jordbruksekonomisk statistik.
- 4) Redigering av »Jordbruksekonomiska uppgifter».
- 5) Utgivande av »Meddelanden rörande livsmedelsförsörjning och jordbrukspolitik i utlandet».
- 6) Lämnande av uppgifter rörande jordbruksekonomiska förhållanden till svenska och utländska myndigheter m. fl.
- 7) Handhavande av livsmedelskommissionens bibliotek.

Kommittén räknade med att dessa arbetsuppgifter i allt väsentligt komme att föreligga inom jordbruksnämnden. Efter att ha erinrat om att utredningarna rörande jordbrukets kostnader hittills i allt väsentligt utförts inom Sveriges lantbruksförbund framhöll kommittén vidare lämpligheten av att alla beräkningar, som ha samband med jordbrukskalkylen, utföras av ett och samma organ. Kommittén anförde i anslutning härtill:

Rent principiellt torde det även få anses vara oriktigt, att en av kalkylens ekonomiska verkningar berörd part handhar det förberedande arbetet med kalkylens upprättande. I stället böra beräkningarna i sin helhet utföras av jordbruksnämnden, inom vilken arbetet härmed i huvudsak bör förläggas till utredningsbyrån. Undantag bör göras för sådana statistiska undersökningar rörande jordbrukets kostnader, som kunna beräknas sysselsätta en stab av räknebiträden; dylika undersökningar böra i stället förläggas till statistiska byrån.

I direktiven till jordbruksnämndsutredningen framhöll jag, att utredningen vid bedömningen av nämndens personalbehov borde utgå ifrån att det med kalkylerna förenade utredningsarbetet skulle åvila nämnden. Upprättandet och granskningen av kalkylerna kunde i övrigt bedrivas på samma sätt som för närvarande. Detta gällde såväl de totalkalkyler, som nu upprättas, som de planerade typjordbrukskalkylerna.

Utredningen har för sin del utgått från att ansvaret för jordbrukskalkylen i sista hand odelat skall åvila nämnden utan att fördenskull den del, som jordbrukarnas centralorgan hittills haft i förarbetet på kalkylen, inskränkes. Någon strikt fördelning av kalkylarbetet på så sätt, att jordbruksnämnden svarar för inkomstberäkningarna och lantbruksorganisationernas utredningsorgan för kostnadsberäkningarna, bör enligt utredningen icke äga rum. Huvudregeln bör i stället vara, att det vid varje särskilt tillfälle erforderliga kalkylmaterialet hämtas, där det lättast och med erforderlig snabbhet kan bli tillgängligt, samt att dubbelarbete mellan jordbrukarorganisationernas utredningsorgan och nämnden i möjligaste mån undvikas. Samtidigt understryker utredningen, att intresserade parter måste ha full och ömsesidig insyn såväl i primärmaterialet som i de metoder, efter vilka detta behandlas. Utredningen räknar med att lantbrukarorganisationernas nyinrättade utredningsinstitut kan komma att utföra åtskilliga av de mera tidskrävande utredningsuppgifterna i fråga om kalkylarbetet. Den understryker emellertid samtidigt, att utredningsbyrån kontinuerligt måste taga del av utredningsinstitutets material och beräkningsmetoder samt informera institutet i motsvarande avseenden.

En övergång till typjordbrukskalkyler som grundval för prissättningen

beräknas av de sakkunniga icke komma att medföra någon väsentligt ändrad arbetsbelastning för utredningsbyrån, under förutsättning att bokföringsmaterialet i ett — bokföringsmässigt sett — avslutat skick kan överlämnas till nämnden. En merbelastning torde uppkomma under den övergångstid, då totalkalkyl och typjordbrukskalkyler enligt vad som förutsattes i 1947 års riksdagsbeslut skola upprättas parallellt. Utredningen har dock icke funnit nödvändigt att på detta stadium beräkna särskild arbetskraft härför. Däremot har utredningen vid sin bedömning särskilt av behovet av kvalificerad arbetskraft funnit sig böra taga hänsyn till uppgiften att planera och förarbeta övergången till typjordbrukskalkyler.

Som tidigare angivits föreslår utredningen, att jordbruksnämndens utredningsbyrå skall redigera Jordbruksekonomiska meddelanden. Byrån bör vidare enligt utredningen ansvara för utgivandet av Meddelanden rörande livsmedelsförsörjning och jordbrukspolitik i utlandet, handhava nämndens bibliotek samt i förekommande fall lämna uppgifter till svenska och utländska myndigheter och internationella organisationer.

Utredningens förslag till personaluppsättning för utredningsbyrån framgår av följande sammanställning:

1 byråchef	Ca 33
1 förste aktuarie	Ca 27
1 » »	Ce 27
2 aktuarier	Ca 24
2 amanuenser	Cf 17—Ce 24
1 kansliskrivare	Ca 15
1 kanslibiträde	Ca 11
1 »	Ce 11
2 kontorsbiträden	Ca 8
2 skriv- och kontorsbiträden	Cf 4—Ce 8

Utredningen har avsett, att den ene av de båda förste aktuarierna skall vara byråchefens ställföreträdare, med uppgift att självständigt företaga vissa specialutredningar och att förbereda övergången till typjordbrukskalkyler. Den andre av dessa bör enligt utredningen bland annat vara redaktör för Jordbruksekonomiska meddelanden. Kansliskrivaren bör kunna förestå jordbruksnämndens bibliotek, biträda vid redigeringen av Jordbruksekonomiska meddelanden samt utöva visst förmanskap i fråga om insamlingen och granskningen av statistiska uppgifter.

Krisorganisationen.

Såsom tidigare framhållits har utredningen, då den utformat sina förslag rörande jordbruksnämndens organisation och personal, utgått från 1947 års riksdagsbeslut angående riktlinjerna för den framtida jordbrukspolitiken med de ändringar och kompletteringar, som senare vidtagits. Behövlig personal för de arbetsuppgifter på jordbruksregleringens område, som falla utanför den sålunda uppdragna ramen, har utredningen hänfört till en speciell krisorganisation. Utredningen föreslår, att denna personal skall avlösas från särskilt anslag. Samtidigt förutsätter emellertid utredningen, att

personalen i fråga skall infogas i jordbruksnämndens olika avdelningar och byråer. För utrikeshandelsärenden föreslås slutligen en särskild provisorisk byrå inom krisorganisationen. Det bör anmärkas, att utredningen i sina förslag icke räknat med någon personal för de direkta konsumtionsregleringar som eventuellt kunna kvarstå den 1 juli 1950.

Utrikesbyrån.

De arbetsuppgifter, som nu handläggas av livsmedelskommissionens sektion för utrikes- och licensärenden, kunna i stort sett sammanföras i tre huvudgrupper, nämligen licensärenden, frågor rörande internationellt samarbete samt befattning med internationella handelsförhandlingar och handelsavtal. Dessa uppgifter sysselsätta för närvarande, enligt vad utredningen inhämtat, en personal på omkring 45 personer, som nödgas tillgripa övertidsarbete i betydande utsträckning. En viss men icke särskilt stor minskning av arbetsbelastningen kan beräknas inträda på grund av frilistningen. Utredningen beräknar för denna byrå dels en biträdespersonal av 26 personer, dels 13 tjänstemän enligt följande specifikation:

	Lönegrad
1 byråchef	Cg 33
1 byrådirektör	Cg 31
2 förste byråsekreterare	Cg 27
3 byråinspektörer	Cg 24
4 amanuenser	Cg 17—24
2 kontorsskrivare	Cg 19

Utredningen förutsätter härvid att den licensstatistik, som nu utarbetas av kommissionens sektion för utrikes- och licensärenden, hos nämnden skall handhavas av dess statistiska byrå, i den mån detta arbete icke överlämnas till handels- och industrikommissionen. Å andra sidan skulle animaliska och vegetabiliska avdelningarna, så länge utrikesbyrån äger bestånd, befrias från vissa uppgifter i fråga om export och import. Likaså skulle kanslibyrån och utredningsbyrån tills vidare befrias från vissa uppgifter på utrikeshandelsområdet.

Utredningen har uppmärksammat, att visst dubbelarbete mellan livsmedels- och handelskommissionerna förekommit i fråga om exportlicenseringen. Den förordar, att hela ansvaret för och arbetet med exportlicenseringen i vad avser de egentliga jordbruksvarorna överföres till den föreslagna utrikesbyrån. En sådan överföring skulle, utan att behöva leda till personalökning på utrikesbyrån, kunna ske då liberaliseringssträvandena börja resultera i arbetsminskning för utrikesbyrån.

Å andra sidan handläggas nu importfrågor beträffande vissa ur jordbrukssynpunkt mera perifera varor, såsom frukt, blommor, blomsterlökar, kryddor och kolonialvaror, på livsmedelskommissionens utrikes- och licenssektion och förorsaka där en synnerligen stor del av arbetet. Utredningen ifrågasätter, huruvida icke nämnden bör befrias från ärenden rörande utrikeshandeln med alla de varor, som icke eljest falla inom nämndens arbetsområde.

Behov av personal i övrigt för krisuppgifterna.

Ehuru enligt vanliga regler antalet extra befattningshavare i olika lönegrader icke skall fixeras i en lönestat, anser sig utredningen böra redovisa det resultat särskilt i fråga om behovet av kvalificerad personal för krisuppgifterna, vartill den kommit vid sina överväganden. Det sammanlagda behovet av sådan personal inom krisorganisationen (frånsett utrikesbyrån) anges till 3 tjänstemän i lönegrad Cg 27, 1 tjänsteman i lönegrad Cg 21, 6 tjänstemän i lönegrad Cg 19 och 1 amanuens i lönegrad Cg 17—24. Störst är personalbehovet inom avdelningen för animaliska produkter. Detta beror framförallt på de uppgifter i fråga om lagring av animaliska produkter, som åvila denna avdelning och för vilka utredningen icke beräknat någon ordinarie eller extra ordinarie personal. Även åtgärderna för ullproduktionens och smågrisproduktionens stödjande, prisclearingen på ägg och på importerat kött och fläsk, pristilläggen på fläsk, mjölkstandardiseringen, administrerandet av de statliga bidragen och avgifterna å mejeriprodukter samt prisclearingen i fråga om fettråvaror medföra behov av särskild personal inom krisorganisationen. Utredningen anmärker i detta sammanhang, att animalieavdelningens krisuppgifter för närvarande giva full sysselsättning åt en jurist. Sedan hänsyn tagits till att vissa av avdelningens ordinarie arbetsuppgifter enligt utredningens förslag tills vidare skola omhändrivas av den föreslagna utrikesbyrån, har utredningen funnit sig böra beräkna behovet av kvalificerad personal för kommissionsuppgifterna inom animalieavdelningen till 2 tjänstemän i lönegrad Cg 27 och 5 tjänstemän i lönegrad Cg 19.

Behovet av kvalificerad personal i övrigt för kommissionsuppgifterna hänför sig — med undantag av en amanuens på statistiska byrån — i sin helhet till kanslibyråns verksamhetsområde. För det kameralt betonade arbete, som för närvarande handhaves av livsmedelskommissionens byrå för prisclearing, erfordras enligt utredningen en tjänsteman med högre merkantil utbildning, förslagsvis i lönegrad 27. Även i övrigt medföra kommissionsuppgifterna ökade anspråk på det kamerala arbetet, varför viss personalförstärkning på detta område erfordras. För kommissionsuppgifter, som icke lämpligen kunna utplaceras på fackavdelningarna, exempelvis kontakten med de organ, som i fortsättningen ha att svara för den lokala krisförvaltningen, räknar utredningen med 1 assistent i lönegrad 21.

Kommissionsuppgifterna kräva även viss biträdespersonal på animalieavdelningen, kanslibyrån och statistikbyrån. Med hänsyn till svårigheten att beräkna behovet av biträdespersonal (varmed här avses personal i begynnelselönegrad 15 och lägre) för varje särskild arbetsdetalj och enär överflyttningar av personal mellan de olika arbetsenheter måste förutsättas böra ske allt eftersom uppgifterna växla i omfång, har utredningen endast gjort en gemensam uppskattning av arbetskraftsbehovet i fråga. Därvid har detta beräknats till ett tjugotal biträden.

D. Personalens anställningsförhållanden.

Anställningsformer.

Organisationskommittén föreslog, att den personal, som erfordrades hos jordbruksnämnden men icke finge ordinarie eller extra ordinarie tjänst, skulle anställas mot arvode enligt krisavlöningsreglementet. Kommittén fann visserligen, att betydande olägenheter måste följa med tillämpandet av två olika avlöningsreglementen inom samma myndighet. Den stannade likväl för denna lösning, bland annat när därigenom markerades den krisbetonade och tillfälliga karaktären hos större delen av arbetsuppgifterna i fråga. Samtidigt berörde organisationskommittén möjligheten att eliminera vissa av olägenheterna genom att bringa krisavlöningsreglementets bestämmelser i fråga om semester och overtidsersättning till bättre överensstämmelse med allmänna avlöningsreglementets föreskrifter därom.

Mot organisationskommitténs förslag på denna punkt framfördes erinringar bland annat av lönenämnden och civilförvaltningens personalförbund. Lönenämnden förordade, att all personal inom jordbruksnämnden skulle anställas och avlönas enligt allmänna lönereglementet. Civilförvaltningens personalförbund framhöll, att förbundet icke kunde biträda förslaget om att en del av personalen skulle avlönas enligt särskilt krisavlöningsreglemente. Ett sådant förfarande skulle enligt förbundets mening strida mot de av Kungl. Maj:t och riksdagen, efter förhandlingar med vederbörande personalorganisationer, fastställda anställningsformerna för statens personal. Anställning som extra tjänsteman vore enligt förbundets mening ur olika synpunkter att föredraga.

Jordbruksnämndsutredningen uttalar, att det icke kan anses förenligt med riktiga principer för anställning i statens tjänst att basera ett verk med fasta uppgifter på personal, som för sin ekonomiska trygghet är beroende av andra anställningar i statens, organisationers eller enskild tjänst. Utredningen föreslår i enlighet härmed, att allmänna avlöningsreglementet skall vara tillämpligt på såväl jordbruksnämndens personal som den med kommissionsanslaget avlönade personalen. Sistnämnda personal bör enligt utredningen endast anställas som extra, därvid dock för biträden en successiv övergång till extra ordinarie bör ske med tillämpning av den reglerade befordringsgången. I fråga om krisorganisationens amanuenspersonal förutsattes däremot icke, att den reglerade befordringsgången skall gälla i vad avser övergång från extra till extra ordinarie tjänst.

Utredningen framhåller emellertid, att anställningstiden såsom extra icke bör bli av alltför lång varaktighet, detta med hänsyn till bl. a. personalens berättigade intressen. Utredningen förutsätter att i den mån de uppgifter, som utredningen hänfört till krisuppgifter, visa sig vara av bestående natur eller eljest icke möjliga att avveckla inom rimlig tid, böra genom nämndens och krisorganisationens försorg arbetsuppgifter och personal successivt överföras till nämndssidan.

Tjänsternas tillsättande.

Utredningen föreslår *dels* att lägre tjänster än byråchefstjänster skola ledigförklaras, *dels* att befattningar i lönegrad Ca 27 och Ce 27 och däröver skola tillsättas av Kungl. Maj:t, vad beträffar byråchefer och högre chefer efter anmälan av ordföranden och i övrigt efter förslag av nämnden, *dels* att ordinarie och extra ordinarie befattningar i övrigt skola tillsättas av nämnden. Utredningen föreslår även, att samtliga befattningar vid krisorganisationen skola tillsättas av denna, därvid dock Kungl. Maj:t bör fastställa antalet befattningar i 19 och högre lönegrad. I den mån vissa befattningar, särskilt sådana som skola tillsättas efter ansökningsförfarande, icke hinna bli tillsatta till den 1 juli 1950, böra lämpliga personer förordnas att under vakans uppehålla desamma.

Särskilda anordningar med hänsyn till förefintlig personal.

Utredningen erinrar om att statskommissarien K. A. Lindbergson på vederbörligt uppdrag översett löneställningen inom statens livsmedelskommission omkring årsskiftet 1948/49. Denna översyn syftade till att fastställa den lön, som med hänsyn till utbildning och arbetsuppgifter skäligen bort utgå, om vederbörande tillhört den reglerade statsförvaltningen. Utredningen påpekar, att omflyttning av biträdespersonal mellan livsmedelskommissionens olika avdelningar endast i ringa omfattning ägt rum i samband med avvecklingen. I den mån arbetsuppgifterna kvarstå och samma personal finner anställning vid jordbruksnämnden eller krisorganisationen, bör därför enligt utredningen Lindbergsons inplacering av livsmedelskommissionens biträdespersonal i allmänna avlöningsreglementets (Saar:s) löneklasser kunna äga tillämplighet även för jordbruksnämndens och krisorganisationens del.

Utredningen ingår här efter på vissa frågor rörande löneklassplacering och pension, som sammanhånga, bland annat, med det förhållandet att en betydande del av livsmedelskommissionens personal har mångårig statstjänst bakom sig. Det framhålles i detta sammanhang, att omkring 70 personer av livsmedelskommissionens nuvarande personal nu ha mer än 10 års sammanhängande statstjänst.

I fråga om tjänsteårsberäkning för löneklassplacering ansluter sig utredningen till ett av organisationskommittén gjort uttalande, att vederbörlig hänsyn bör tagas till den tid, under vilken vederbörande handhaft samma eller motsvarande arbetsuppgifter hos livsmedelskommissionen och dess olika föregångare, samt att således jämlikt 24 § allmänna avlöningsreglementet placering i högre löneklass än begynnelseklassen bör kunna ske efter prövning av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall. Utredningen förutsätter, att härvid i förekommande fall den av Lindbergson företagna inplaceringen av livsmedelskommissionens personal i lönegrad och löneklass blir vägledande, så att för den arbetskraft, som övertages från livsmedelskommissionen och som i den nya organisationen får motsvarande arbetsuppgifter, generellt beslut kan fattas i enlighet med denna inplacering.

Utredningen räknar emellertid med att det, även om tjänstetid hos kommissionen eller dess olika föregångare i viss utsträckning får tillgodoräknas, i vissa fall icke blir möjligt eller lämpligt att bereda personer med långvarig statstjänst befattning med motsvarande lön hos jordbruksnämnden eller krisorganisationen. Utredningen erinrar om att Kungl. Maj:t vid omorganiseringen av arbetsmarknadscommissionen till arbetsmarknadsstyrelsen begärde och erhöll riksdagens bemyndigande att för tjänsteman med lång tjänstetid hos kommissionen, som icke kunde beredas ordinarie eller extra ordinarie befattning med i stort sett oförändrade löneförmåner, fastställa högre ersättning än som enligt gällande löneplan var förenad med vederbörandes nya befattning. Utredningen föreslår i anslutning härtill, att tjänsteman med lång, förslagsvis minst fem års, statlig anställning, som förordnas att hos jordbruksnämnden uppehålla lägre befattning än den han senast haft hos kommissionen, efter beslut av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall skall kunna tillerkännas en lön, ungefärligen motsvarande lönen i den tjänsteställning han tidigare innehaft. Utredningen finner det även önskvärt, att tjänsteman, vilken tidigare genom vederbörligt beslut erhållit viss tjänstetitel, som är högre än den han i sin nya befattning blir berättigad till, tillerkännes rätt att behålla sin gamla titel.

Pensionsfrågor.

För livsmedelskommissionens personal gäller kungörelsen om pensionering av vissa befattningshavare vid statens krisorgan (SFS nr 537/1948). Pensionsrätt enligt denna skall efter beslut av överrevisionen kunna tillkomma i huvudsak den, som kan återropa minst 36 anställningsmånader i statens tjänst efter fyllda 18 år, varvid minst 6 månader vid statligt krisorgan (karenstiden) och som vid tidpunkten för karenstidens utgång uppnått 22 men icke 53 års ålder. Huvuddelen av kommissionens personal uppfyller kraven för pensionsrätt enligt denna kungörelse. Därest personal med krispensionsrätt anställes vid den nu föreslagna krisorganisationen såsom extra tjänstemän enligt Saar, skulle enligt nu gällande regler krispensionsrätten upphöra och icke ersättas av annan pensionsrätt.

Utredningen anser, att särskilda åtgärder böra vidtagas för att bevara krispensionsrätten åt denna personal. Detta kan enligt utredningen ske på så sätt, att Kungl. Maj:t med tillämpning av krispensionskungörelsen 2 § 1 mom. tredje stycket förklarar denna kungörelse vara tillämplig på personal med extra anställning vid krisorganisationen, oaktat Saar skall gälla därför. Som skäl för detta förslag framhålles i första hand, att övergången till jordbruksnämnd med därtill anknuten krisorganisation i väsentliga hänseenden endast innebär en omorganisation av livsmedelskommissionen. Därutöver återopas dels kungörelsen den 30 juni 1947 om utsträckt tillämpning i vissa fall av 1947 års tjänste- och familjepensionsreglemente för arbetare (SFS nr 609), dels Kungl. Maj:ts skrivelse den 17 mars 1944 till lantmäteristyrelsen angående tillämpning av allmänna tjänste- och familjepensionsreglementena å vissa lantmätare.

Därest en generell tillämpning av krispensionsreglementet på krisorgani-

sationens Cg-anställda personal icke befinnes genomförbar, bör enligt utredningens mening detta reglemente i vart fall göras tillämpligt på personer, som tidigare tillerkänts rätt till krispension och som tillträda anställning som extra hos krisorganisationen. Av skälighetshänsyn föreslår utredningen, att i sådant fall krispensionsreglementet får tillämpning även beträffande personal, som anstälts hos livsmedelskommissionen före den 1 januari 1950 och som vid övergång till anställning såsom extra hos krisorganisationen ännu icke uppfyllt kravet på karenstid för krispension men enligt överrevisionens bedömning i övrigt uppfyller villkoren för krispensionsrätt.

I fråga om tillgodoräkning av tjänsteår för allmän tjänste- och familjepension förutsätter utredningen, att tjänsteår får räknas från den tidpunkt, från vilken tjänstårsberäkning för krispension fått ske. Enligt krispensionsreglementet får efter överrevisionens beprövande för tjänstårsberäkning i pensionshänseende tillgodoräknas två tredjedelar av den tid, under vilken vederbörande tjänsteman före pensionsrättens inträde men efter fyllda 18 år tjänstgjort i krisorgan, som omfattas av pensionsregleringen.

Beträffande personal, som erhåller ordinarie eller extra ordinarie tjänst direkt efter anställning enligt krisavlöningsreglementet men innan krispensionsrätt inträtt, förutsätter utredningen att två tredjedelar av tidigare stats-tjänst få räknas som tjänsteår för allmän tjänste- och familjepension.

Uppsägningstid.

Enligt krisavlöningsreglementet (kung. nr 540/1947) föreligger för befattningshavare med minst ett och ett halvt års anställningstid en uppsägningstid av tre månader, för befattningshavare med mellan ett och ett och ett halvt års anställningstid två månaders uppsägningstid och för befattningshavare med kortare anställningstid än ett år en månads uppsägningstid. Detta är förmånligare för befattningshavaren än den uppsägningstid om högst en månad, som enligt Saar gäller för extra tjänstemän. Från vederbörande personalorganisationers sida har yrkats, att personal, som vid inträde i extra anställning i krisorganisationen innehar rätt till krispension, skall förklaras berättigad till tre månaders uppsägningstid. Då de personer, som avses med detta yrkande, varit berättigade till den föreslagna uppsägningstiden under sin anställning hos kommissionen, anser utredningen skäligt, att de få behållas vid denna rättighet.

Tjänsternas ledigförklarande.

Organisationskommittén, som förutsatte, att lägre tjänster än byråchefstjänster skulle komma att ledigförklaras, föreslog att Kungl. Maj:t under en övergångstid skulle äga avgöra, i vilken utsträckning tjänsterna finge besättas utan att ledigförklaras. Utredningen ansluter sig till detta förslag. Emellertid förutsätter utredningen, att under den övergångstid, då möjligen tjänsterna komma att tillsättas utan ledigförklarande i reguljär ordning, livsmedelskommissionens personal kommer att på lämpligt sätt göras underlättad om vilka tjänster som äro lediga, och att tjänsterna icke tillsätts förrän rimlig tid förflutit efter ett sådant bekantgörande.

E. Tjänsteförteckningar och kostnadsberäkningar.

För jordbruksnämnden.

Utredningens förslag till tjänster hos jordbruksnämnden på ordinarie och extra ordinarie stat samt enligt den reglerade befordringsgången giva till resultat följande tjänsteförteckning:

Tjänstemän å ordinarie stat.

1 direktör	Cp 17
2 avdelningschefer	Cp 12
3 byråchefer	Ca 33
4 byrådirektörer	Ca 31
1 förste aktuarie	Ca 29
1 kamrerare	Ca 29
3 förste byråsekreterare eller förste aktuarier	Ca 27
6 byråsekreterare, aktuarier eller byråassistenter	Ca 24
1 assistent	Ca 21
4 kontrollassistenter	Ca 19
2 kontorsskrivare	Ca 19
4 kansliskrivare	Ca 15
11 kanslibiträden	Ca 11
1 förste expeditivsvakt	Ca 11
1 expeditivsvakt	Ca 9
14 kontorsbiträden	Ca 8
59	

Tjänstemän å extra ordinarie stat och anställda enligt den reglerade befordringsgången.

1 byrådirektör	Ce 31
1 förste byråsekreterare	Ce 29
1 förste aktuarie	Ce 27
9 amanuenser	Cf 17—Ce 24
1 assistent	Ce 21
2 kontrollanter	Ce 19
2 kontorsskrivare	Ce 19
2 kansliskrivare	Ce 15
3 kontorister	Ce 13
7 kanslibiträden	Ce 11
1 expeditivsvakt	Ce 9
22 skriv- och kontorsbiträden enl. reglerad befordringsgång	Cf 4—Ce 8
52	

Jordbruksnämndens medelsbehov för *avlöningar* under budgetåret 1950/51 uppskattas av utredningen till följande belopp:

1) Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	554 000
2) Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	28 000
3) Avlöningar till övrig icke ordinarie personal	377 000
4) Ersättningar till experter och sakkunniga, <i>förslagsvis</i>	28 000
5) Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	106 000

Summa kronor 1 093 000

I posterna nr 1 och 3 ha inräknats 3 000 respektive 7 000 kronor för eventuella personliga lönefyllnader i enlighet med utredningens förslag. I posten nr 3 ingår även ett belopp av 4 200 kronor, vilket sockernämnden under en följd av år brukat utbetala såsom arvode för viss siffergranskning.

Posten nr 4 har beräknats på följande sätt:

Ersättning till viss expertis, som kommer att anlitas med anledning av införlivandet av sockernämndens och linnämndens arbetsuppgifter	12 500
Ersättning till experter och sakkunniga i övrigt	15 500
	Summa kronor 28 000

För *omkostnader* under budgetåret 1950/51, till den del de böra anses belöpa på jordbruksnämnden, beräknar utredningen följande medelsbehov:

1) Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	20 000
2) Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	110 000
3) <i>Expenser, förslagsvis</i>	230 000
4) Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	40 000
	Summa kronor 400 000

I posten reseersättningar har inräknats ett belopp av 11 000 kronor för linnämndens nuvarande arbetsområde och ett lika stort belopp avseende sockernämnden. I expensposten utgöra motsvarande belopp 19 000 och 1 000 kronor. Expensposten inbegriper vidare ett belopp av 8 000 kronor för bränsle, lyse och vatten. Posten publikationstryck avser Jordbruksekonomiska meddelanden (25 000 kronor) och cirkulärtryck (15 000 kronor).

Utredningen förutsätter, att anslagen för jordbruksnämndens avlöningar och omkostnader upptagas som förslagsanslag.

För krisorganisationen.

Utredningen beräknar för krisorganisationen följande personal i begynnelselönegrad 17 och högre.

1 tjänsteman i lönegrad	Cg 33
1 » » »	» 31
5 » » »	» 27
3 » » »	» 24
5 » » »	» 17—24
1 » » »	» 21
8 » » »	» 19

24

Av personal i begynnelselönegrad 15 och lägre hos krisorganisationen beräknar utredningen att omkring 46 tjänstemän erfordras.

Lönekostnaderna under budgetåret 1950/51 för denna personal beräknas till cirka 509 000 kronor, jämte rörligt tillägg å nära 61 000 kronor, eller tillhoppa omkring 570 000 kronor. Härtill komma eventuella kostnader för personliga lönefyllnader med omkring 5 000 kronor. Enär särskilda sakkunniga torde behöva anlitas exempelvis på utrikeshandelsområdet, före-

slår utredningen att ytterligare ett belopp av 10 000 kronor skall läggas till avlöningskostnaden. Denna skulle därefter uppgå till omkring 585 000 kronor.

Den del av *omkostnaderna* under budgetåret 1950/51, som kan anses belöpa på krisorganisationen, uppskattar utredningen till omkring 225 000 kronor.

Även avlönings- och omkostnadsanslaget för krisorganisationen bör upptagas som förslagsanslag.

Utredningens förslag till anslag för krisorganisationen för budgetåret 1950/51 bli sålunda:

Kommission för krisuppgifter på livsmedelsområdet:

Avlöningar, <i>förslagsvis</i>	585 000 kronor
Omkostnader, <i>förslagsvis</i>	225 000 kronor

IV. Yttrandena.

Allmänna synpunkter.

Mot förslaget att inrätta jordbruksnämnden från och med ingången av budgetåret 1950/51 har i allmänhet icke rests någon invändning i yttrandena. Vissa av de myndigheter och organisationer, som yttrat sig om det föreliggande betänkandet, synas, utan att ingå på frågan om tidpunkten för jordbruksnämndens organiserande, ha förutsatt att detta skulle ske den 1 juli 1950. Andra ha uttryckligen tillstyrkt att så sker. Sålunda har bland andra lantbruksstyrelsen förklarat sig icke ha någon erinran emot att en statens jordbruksnämnd inrättas från och med den 1 juli 1950 med en från början fast organisation i huvudsaklig överensstämmelse med utredningens förslag.

Sveriges lantbruksförbund och Riksförbundet Landsbygdens folk, vilka i samband med remissbehandlingen av organisationskommitténs förslag gjorde gällande, att detta gick utöver de gränser, som uppdragits av 1942 års jordbrukskommitté och fastställets genom 1947 års riksdagsbeslut, ha funnit nu föreliggande förslag bättre svara mot principerna i nämnda beslut. De båda förbunden ha därför förklarat sig kunna godtaga principerna i förslaget.

En avvikande mening har uttalats av statskontoret. I anslutning till ett uttalande av utredningen att det ur många synpunkter torde vara lyckligast för jordbruket och jordbruksbefolkningen, om de statliga ingripandena begränsades till mera generella åtgärder, även om därmed följde ökade ekonomiska risker för den enskilde jordbrukaren och större variationer i inkomstförhållandena olika jordbrukare emellan, har detta ämbetsverk anfört följande.

Statskontoret, som helt delar denna av utredningen tillkännagivna uppfattning, måste starkt ifrågasätta om det i nuvarande ekonomiska läge kan

anses försvarligt att inrätta ett nytt ämbetsverk av föreslagen storleksordning med huvudsaklig uppgift att fungera som centralorgan för jordbrukets prisregleringsfrågor. Eftersom två kommittéer utrett organisationsfrågan och därvid i stort sett kommit till samma resultat i fråga om organisationens allmänna omfattning, därest de av statsmakterna år 1947 godkända riktlinjerna för den framtida jordbrukspolitiken oförändrade skola läggas till grund vid verksamhetens planering, kan statskontoret icke draga någon annan slutsats än att dessa riktlinjer böra omprövas mot bakgrunden av de numera ändrade ekonomiska förhållandena i landet. Ett slutligt ställningstagande till nu föreliggande organisationsspörsmål synes böra föregås av en dylik omprövning.

Frågan om sambandet mellan 1947 års riksdagsbeslut och det nu föreliggande förslaget har berörts även av Kooperativa förbundet. Under erinran om att förbundet i tidigare remissyttrande framhållit önskvärdheten av att den framtida jordbruksregleringen i vissa hänseenden omprövas, har förbundet framhållit, att omfånget av det för jordbrukspolitiken erforderliga centrala organet väsentligen måste komma att bestämmas av själva arten av den jordbruksreglering, som enligt statsmakternas beslut avses skola genomföras. Förbundet anför härom bland annat.

Utan ett frångående av 1947 års av riksdagen beslutade jordbrukspolitiska riktlinjer kan sålunda en minskning av den nu föreslagna jordbruksnämnden till samma proportioner som på 1930-talet icke företagas. Om däremot statsmakterna skulle finna det ur olika synpunkter möjligt att utforma den framtida jordbrukspolitiken efter de enklare och mer schematiska riktlinjer, vilka voro gällande på 1930-talet, kunde givetvis en ytterligare krympning av den nu föreslagna jordbruksnämnden te sig motiverad och genomförbar. Detta skulle i praktiken i så fall närmast taga sig uttryck i en avveckling eller en väsentlig beskärning av den ekonomiska utredningsverksamheten och det statistiska arbetet, alltså möjliggöras genom ett slopande av de olika jordbrukskalkylerna.

Utredningens förslag att uppbygga jordbruksnämnden såsom ett organ, strängt anpassat efter de vid riksdagsbeslutet 1947 tänkta förhållandena med de modifikationer, som föranledas av senare beslut, och att till detta knyta ett organ för mera krisbetonade uppgifter har i yttrandena vunnit allmän anslutning. Livsmedelskommissionen har dock i detta sammanhang framhållit svårigheterna att draga en skarp gräns mellan bestående arbetsuppgifter och »krisuppgifter». Kommissionen har härvid särskilt framhållit, att jordbrukets prisregleringar äro relativt lätta att bemästra under en knapphetsperiod och att de egentliga svårigheterna uppstå vid en återgång till normala förhållanden med fri handel mellan länderna och en jordbruksproduktion av normal omfattning i de av kriget berörda områdena. Kommissionen anför härom bland annat.

Såsom exempel på den gränsdragning mellan nämndsuppgifter och krisuppgifter, som skett i det nu förevarande betänkandet, må nämnas, att utredningen hänfört det nuvarande prisutjämnningssystemet för mjölk, grädde och ost med upplagande av utjämningsavgift och utlämnande av utjämningsbidrag till krisuppgifter. Detsamma gäller en hel del mjölkbidrag och

därtill knuten kontroll av prissättningen på mejeriprodukter. Till krisuppgifterna har även hänförts systemet med pristillägg för kött och fläsk, det statliga lagringsstödet för kött och fläsk, stödet åt smågrisproduktionen samt de nuvarande anordningarna för uppehållande av en rimlig prisnivå på ägg. Vidare har det nuvarande clearingsystemet för fettråvaror och en del andra animalieprodukter angivits såsom krisbetonat. Kommissionen vill ej göra gällande, att de nu nämnda regleringsanordningarna äro att betrakta såsom med säkerhet bestående eller böra bibehållas i sin nuvarande utformning under en längre tid, men anser sig böra understryka, att om anordningarna borttagas, måste man med största sannolikhet sätta några andra anordningar i stället. Det går till exempel ej att med fortsatt stöd åt oljeväxtodlingen slopa clearingsystemet för fettråvaror utan att ersätta detsamma med ett nytt.

Kommissionen finner det med hänsyn till dessa förhållanden praktiskt omöjligt att, på sätt utredningen föreslagit, vid varje förslag till regleringar på jordbrukets område avgöra, vilka åtgärder som skola hänföras till den ena eller andra kategorien. Kommissionen har emellertid icke velat motsätta sig, att den nya jordbruksnämndens personalorganisation uppdelas i dels en kärna av ordinarie och extra ordinarie tjänstemän och dels en mera elastisk personalgrupp, avlönad enligt Cg-planen i allmänna avlöningsreglementet. Samtidigt framhåller kommissionen, att det icke kan anses rimligt att anställningstiden för extra befattningshavare i krisdelen får bli alltför långvarig. Jordbruksnämnden bör därför fortlöpande ompröva, i vad mån personal bör överflyttas från krisdelen till nämndsidan.

Statkontoret uttalar att en kategoriklyvning inom ett och samma verk, sådan som utredningen föreslagit, med hänsyn till personalens intressen icke torde kunna bliva av alltför lång varaktighet. Ämbetsverket förklarar sig likväl icke kunna godtaga en överföring av arbetsuppgifter och personal till nämndsidan, om krisuppgifterna icke kunna avvecklas inom rimlig tid. I den mån arbetsuppgifterna ha kriskaraktär böra de även framdeles hållas klart åtskilda från nämndens verksamhet i övrigt.

Kooperativa förbundet finner det tillfredsställande att utredningen sökt åstadkomma en boskillnad mellan å ena sidan sådana regleringsåtgärder, som enligt 1947 års riksdagsbeslut äro avsedda att få en mera permanent karaktär, och å andra sidan ej blott egentliga krisregleringar utan även sådana detaljregleringar av olika slag, vilkas existensberättigande starkt kan sättas i fråga. Förbundet anför vidare.

Genom att utredningen inräknar även sådana kompletterande detaljregleringar i kategorin krisåtgärder och rekommenderar att dessa skola handläggas på jordbruksnämndens krisrotel tvingas statsmakterna att varje år taga under omprövning, huruvida dylika detaljregleringar med hänsyn till de kostnader de föranleda i form av bl. a. en större administrativ apparat verkligen äro att betrakta som nödvändiga led i en framtida jordbruksreglering.

Sveriges industriförbund framhåller, att den av utredningen verkställda uppdelningen av ärendena vilar på en riktig princip och tar hänsyn till det faktum, att de regelbundet uppdykande extra åtgärder, som äro

avsedda att fullända ett regleringssystem, oftast ställa sig proportionsvis betydligt dyrare än de grundläggande, mera schematiskt verkande åtgärderna.

Utredningens förslag att ransoneringen och subventioneringen av kaffe samt vissa utrikeshandelsärenden, som nu handläggas av livsmedelskommissionen, skola överflyttas till handels- och industrikommissionen, tillstyrkes av statskontoret, lantbruksförbundet, Kooperativa förbundet och Skånes handelskammare. Livsmedelskommissionen uttalar däremot, att en dylik överflyttning icke torde medföra någon kostnadsbesparing för statsverket och icke heller är lämplig under ett avvecklingsskede. Kommissionen framhåller särskilt, att det torde bli mycket svårt för ny personal att sätta sig in i den relativt stora och invecklade apparat, som kafferansoneringen och kaffesubventioneringen innebär. En överflyttning skulle därjämte medföra svårigheter för handeln. Under hänvisning till frilistningen anser kommissionen icke heller den överflyttning till handels- och industrikommissionen av vissa utrikeshandelsärenden, som ifrågasatts av utredningen, vara erforderlig eller lämplig.

Vissa gränsdragningsfrågor.

Jordbruksnämnden och lantbruksstyrelsen.

Utredningens förslag att till lantbruksstyrelsen återföra det centrala ansvaret för köttklassificeringen avstyrkes av livsmedelskommissionen, köpmannaförbundet och Sveriges akademikers centralorganisation, vilken som eget utlåtande åberopat ett från Sveriges agronom- och lantbruksläroreförbund inhämtat yttrande. Såväl detta förbund som livsmedelskommissionen har understrukit kvalitetskontrollens nära samband med avsättningsfrågorna. Livsmedelskommissionen har i detta sammanhang anfört bland annat följande.

Det synes i vart fall uppenbart, att köttklassificeringen har större sammanhang med jordbruksnämndens uppgifter än med lantbruksstyrelsens. Detta gäller i alldeles särskild grad så länge de nuvarande prisbestämmelserna för kött- och fläskvaror gälla. När priskontrollen beträffande kött och fläsk helt upphäves, får köttklassificeringen sin kanske största betydelse för exporten och importen av kött och fläsk samt för den statliga lagringen av sådana produkter. Då export- och importfrågorna jämte lagringen skola handhas av jordbruksnämnden, synes det riktigtast, att denna även har inseendet över köttklassificeringen. I detta sammanhang får kommissionen erinra om att de särskilda organ, som skola omhändera exporten av köttvaror och ägg, skola sortera under jordbruksnämnden. Därest lantbruksstyrelsen skulle ha hand om kvalitetskontrollen i fråga om dessa varor, skulle dessa organ i vissa avseenden komma att även vara underställda lantbruksstyrelsen.

Skånes handelskammare anser, att kvalitetskontrollen bör kunna ordnas i de relativt enkla former, som tillämpades före kriget och finner det vara ur praktisk synpunkt lämpligare, om densamma för fler-

talet hithörande varuslag, bland annat fodermedel, brödsäd och potatis, förläggas till lantbruksstyrelsen.

Beträffande gränsdragningen mellan jordbruksnämnden och lantbruksstyrelsen i övrigt finner *l i v s m e d e l s k o m m i s s i o n e n* det icke spela någon större roll, om ärendena rörande lån och bidrag ur fonder handläggas av jordbruksnämnden eller lantbruksstyrelsen, även om dessa ärenden i flertalet fall röra frågor, som sakligt behandlas av jordbruksnämnden. Kommissionen anser vidare skäl tala för att importfrågorna rörande frövaror, vilka nu delvis handläggas av lantbruksstyrelsen, i sin helhet läggas på jordbruksnämnden.

Jordbruksnämnden och fiskeristyrelsen.

Fiskeristyrelsen anser det angeläget, att riksdagen beredes tillfälle att taga ställning till det nya läge, som uppkommit i frågan om gränsdragningen mellan styrelsen och jordbruksnämnden därigenom att riksdagen beslutat att fiskeristyrelsen skall vara förlagd till Göteborg. Enligt styrelsens mening ha genom detta beslut förutsättningarna för att förlägga fiskets prisregleringsfrågor och därmed sammanhängande ärenden till jordbruksnämnden till väsentlig del undanryckts. Styrelsen yrkar att riksdagen må få taga ställning till frågan, huruvida icke ärenden rörande fiskets prisregleringar, avsättning och ekonomiska frågor i allmänhet böra omhändrivas av fiskeristyrelsen i stället för av jordbruksnämnden.

Därest statsmakterna likväl skulle besluta, att fiskets ekonomiska angelägenheter skola omhändrivas av jordbruksnämnden, förordar fiskeristyrelsen vissa jämkningar av den av utredningen föreslagna organisationen. Fiskerinäringen bör sålunda enligt styrelsen beredas representation i nämndens råd i behörig omfattning och fiskeristyrelsens chef eller representant för honom bör beredas icke blott yttranderätt i nämnden utan även beslutanderätt såsom ledamot av nämnden. Vidare är det enligt styrelsen olämpligt att inordna fiskets prisregleringsfrågor under nämndens animalieavdelning, vars övriga uppgifter ligga inom helt andra och väsensskilda områden. I vart fall bör chefen för den föreslagna fisksektionen bli direkt föredragande inför nämndens beslutandeorgan.

Även Sveriges fiskares riksförbund hävdar, att samtliga frågor rörande fiskerinäringen på grund av sitt intima samband med varandra böra sammanföras inom ett enda organ, nämligen fiskeristyrelsen. Skulle förslaget att överflytta fiskets prisregleringsfrågor till fiskeristyrelsen icke vinna beaktande, bör enligt förbundets mening jordbruksnämnden utrustas med en särskild byrå för handläggning av hithörande ärenden. Vidare bör i sådant fall en av fiskeristyrelsen utsedd representant beredas säte och stämma i nämnden vid behandling av ärenden angående fisket, varjämte minst tre representanter för fiskerinäringen böra ingå i jordbruksnämndens råd.

Jordbruksnämnden och statistiska centralbyrån.

Frågan om gränsdragningen mellan jordbruksnämnden och statistiska centralbyrån har behandlats i ett stort antal yttranden. Utredningens förslag att en särskild statistisk byrå skall ingå i statens jordbruksnämnd tillstyrkes av livsmedelskommissionen, lantbruksstyrelsen (dock närmast som en provisorisk anordning), Kooperativa förbundet och Sveriges köpmannaförbund men avstyrkes av statskontoret, kommerskollegium, statistiska centralbyrån, 1948 års statistikutredning, lantbruksförbundet, Riksförbundet landsbygdens folk och Sveriges akademikers centralorganisation. Riksräkenskapsverket, som ej gör invändning mot förslaget att förlägga viss del av jordbruksstatistiken till jordbruksnämnden, anser, att hithörande arbetsuppgifter inom nämnden böra handläggas av en kombinerad statistisk byrå och utredningsbyrå.

Statskontoret anför beträffande denna gränsdragningsfråga, att utredningens uttalande, att statistiska centralbyrån med sina omfattande ordinarie uppgifter sannolikt icke har möjlighet att i erforderlig utsträckning och med tillräcklig snabbhet effektuera jordbruksnämndens beställningar av statistiska utredningar, icke är ett tillräckligt skäl för att icke förlägga de statistiska undersökningarna rörande jordbruket i sin helhet till statistiska centralbyrån, vilken instruktionsmässigt har att ombesörja den ordinarie jordbruksstatistiken. För att tillgodose jordbruksnämndens önskemål i fråga om snabbhet och differentiering av ifrågakvarande utredningar bör centralbyrån utrustas med erforderliga personella och maskinella resurser. Kommerskollegium finner alla skäl tala för att den reguljära jordbruksstatistikens olika grenar, vilka intimt sammanhånga med varandra, icke uppdelas på två myndigheter utan i sin helhet förläggas till statistiska centralbyrån. Denna bör efter nödig förstärkning av personal- och maskinutrustning kunna utföra även tillfälliga jordbruksstatistiska specialundersökningar.

Statistiska centralbyrån framhåller i sitt yttrande bland annat sambandet mellan olika grenar av jordbruksstatistiken. Centralbyrån anför härom.

Vid såväl fullständiga arealinventeringar som representativa jordbruksräkningar utgöra de allmänna jordbruksräkningarna den fasta grunden. Endast vid de sistnämnda erhållas fullt tillförlitliga uppgifter om arealen av olika ägoslag, och alla beräkningar beträffande fördelning av åkerjorden efter användningssätt måste bygga på jordbruksräkningarnas uppgifter om den totala åkerarealen inom riket och de olika områdena. Vidare är att märka, att redan under den tid en jordbruksräkning pågår — på grund av dess stora omfattning måste den taga en relativt lång tid i anspråk — komma resultaten till användning inom centralbyrån för den årliga jordbruksstatistiken allt eftersom de framkomma och långt innan redogörelsen utkommit av trycket. Dessutom är det givetvis så att icke alla resultat kunna tryckas, utan en betydande del ligger i manuskript i centralbyråns arkiv. Av båda dessa skäl måste det medföra stora svårigheter för en annan myndighet att fullt utnyttja resultaten.

Det intima sambandet mellan jordbruksstatistikens olika grenar gäller vidare alldeles särskilt i fråga om de båda grenar, som äro nödvändiga för skördeberäkningarna. Enligt den i Sverige använda metoden härför erfordras uppgifter dels om arealen, dels om skördeutfall. Enligt jordbruksnämndsutredningens förslag skulle de förra uppgifterna anskaffas genom jordbruksnämndens, de senare genom centralbyråns försorg. Några sakliga skäl för en dylik anordning ha icke framlagts.

Beträffande svin- och hönsräkningarna samt inventeringarna av de höstsådda arealerna framhåller centralbyrån, under erinran att dylika räkningar och inventeringar tidigare handhafs av centralbyrån, att deras samband med såväl de allmänna jordbruksräkningarna som de årliga representativa räkningarna är så starkt, att ett förläggande av desamma till annan myndighet än övriga grenar av jordbruksstatistiken måste avstyrkas. Centralbyrån uttalar vidare, att densamma torde ha större förutsättningar än jordbruksnämnden jämväl när det gäller att utföra utredningar av tillfällig art. Den framhåller även, att dess möjligheter att för jordbruksnämndens räkning utföra sådana undersökningar ytterligare komma att förbättras, därest ämbetsverket utrustas med resurser som ett mera allmänt serviceorgan på statistikens område.

Beträffande den mera principiella frågan om en centralisering eller decentralisering av statistiken på detta område anför centralbyrån.

Erfarenheten har visat, att upprättande av fristående, mindre statistiska avdelningar som regel icke är till fördel för statistikens kvalitet. Det måste i detta sammanhang påpekas, att ett centralt statistiskt organ har större möjligheter att överblicka olika intressenters behov av statistiska uppgifter än fallet är med myndigheter, som ha sina egna speciella behov av uppgifter och sakna både anledning och förutsättning att taga hänsyn till mera allmänna önskemål. Detta gäller icke minst i fråga om jordbruksstatistiken, där en mängd både myndigheter och enskilda äro avnämare. Bland myndigheterna torde man främst böra nämna lantbruksstyrelsen, som behöver jordbruksstatistiska uppgifter såväl för sina gamla uppgifter som och framför allt för den nyligen begynta jordbruksplaneringen. Vidare bör hänsyn tagas till forskningen, bedriven dels vid universitet och högskolor, dels av jordbrukets egna utredningsorgan, dels ock av enskilda forskare.

Sammanfattningsvis föreslår centralbyrån, att de årliga representativa jordbruksräkningarna eller däremot svarande arealinventeringar och kreatursräkningar förläggas till centralbyrån, liksom även svin- och hönsräkningar samt inventeringar av den höstsådda arealen. I anslutning härtill framställer centralbyrån vissa förslag rörande förstärkning av dess avdelning för jordbruksstatistik. Den kvalificerade personalen på denna avdelning, som utom jordbruksstatistiken bearbetar mejeri-, fiskeri- och sparbanksstatistik, utgöres för närvarande av en byråchef i lönegrad Ca 33 och en aktuarie i lönegrad Ca 24. Som ledare för arealinventeringar och kreatursräkningar brukar härjämte förordnas en tjänsteman i aktuariegrad. Enligt centralbyråns förslag skulle aktuarietjänsten utbytas mot en förste aktuarie-tjänst i lönegrad Ca 29. Vidare skulle tillkomma en amanuensbefattning, varjämte en kontoristtjänst i lönegrad Ca 13 skulle höjas till kansliskrivare-

graden (Ca 15). Ifråga om specialutredningar förutsätter centralbyrån, att särskilda anslag ställas till förfogande i samband med uppdragen. För anlåtande av experter i samband med utarbetande av nya metoder för skördeberäkningarna beräknas ett reservationsanslag av 5 000 kronor.

Även professor S. G. W. Wahlund (1948 års statistikutredning) anför liknande synpunkter och uttalar.

De intermittenta allmänna jordbruksräkningarna, som utredningen — med rätta — förutsätter skola ligga kvar hos centralbyrån, äro grundläggande för all annan jordbruksstatistik, således för både de årliga inventeringarna och specialutredningar av skilda slag. För att centralbyrån skall på ett tillfredsställande sätt kunna utföra de s. k. femårsräkningarna fordras att ledaren, som hittills haft och även i fortsättningen måste ha byråchefens tjänsteställning, fortlöpande följer jordbruksstatistikens utveckling i Sverige och i utlandet och registrerar de utredningsbehov, som böra tillgodoses genom de allmänna räkningarna. De behov, som anmäla sig, härröra ej enbart från livsmedelskommissionen (jordbruksnämnden). Många krav resas från lantbruksstyrelsen, konjunkturinstitutet, universitet och högskolor, enskilda forskare och andra intressenter. Jordbruksnämndsutredningens föreliggande förslag medför ingen möjlighet till större reducering av den fasta personalen hos statistiska centralbyråns avdelning för jordbruksstatistik. Om man däremot, som jag föreslår, koncentrerar arbetsuppgifterna till ett och samma ställe, inbesparas minst en byråchef och en amanuens. Därjämte kan rutinpersonalen — som jag tidigare nämnt — bättre utnyttjas, vilket också betyder en ej oväsentlig besparing.

För mig synes det principiellt oriktigt att jordbruksnämnden, hos vilken tyngdpunkten i arbetet är av icke statistisk art, betungas med arbetsuppgifter, vilka lika väl kunna utföras av ett statistiskt ämbetsverk. Därest nämnden skulle utarbeta jordbruksstatistiken, måste den ha att taga hänsyn till önskemål, framställda av lantbruksstyrelsen, konjunkturinstitutet, universitet och högskolor, enskilda forskare och andra intressenter. Nämnden skulle med andra ord tvingas taga ställning till en mängd statistiska frågor, vilka ligga utanför dess egentliga uppgift och för vilkas lösande den saknar egentlig kompetens.

Dock bör jordbruksnämnden enligt Wahlund ha tillgång till viss statistisk personal, lämpligen organiserad som en statistisk sektion inom nämndens utredningsbyrå. Denna bör i huvudsak handlägga sådana statistiska arbetsuppgifter, som för närvarande ombesörjes på livsmedelskommissionens animalie- och vegetabilieavdelningar samt dess sektion för utrikes- och licensärenden. All egentlig jordbruksstatistik, inklusive deklara-tionsundersökningarna rörande jordbrukets och fiskets ekonomiska förhållanden samt specialundersökningar av större omfattning, skulle däremot överföras till statistiska centralbyrån. Den personalbesparing, som genom denna centralisering skulle bli möjlig i jämförelse med jordbruksnämndsutredningens förslag, beräknar Wahlund till 9 befattningshavare, däribland en byråchef och en amanuens. Kostnadsminskningen per år anges till omkring 70 000 kronor.

Lantbruksförbundet uttalar i denna fråga, att den upprustning av vårt centrala statistiska verk, som, enligt vad förbundet erfarit, statistikutredningens förslag torde komma att leda till, bör ge statistiska centralbyrån

tillräcklig möjlighet att tjäna som ett snabbt serviceorgan åt olika myndigheter och enskilda. Med hänsyn härtill finner förbundet att jordbruksstatistiken principiellt bör hänföras till statistiska centralbyrån. Förbundet anför vidare.

Försåvitt en sådan uppläggning av organisationen icke omedelbart skulle kunna genomföras på grund av att de förändringar, som böra ske beträffande statistiska centralbyråns organisation, icke komma till stånd förrän statistikutredningen framlagt slutliga förslag rörande centralbyråns organisation, finner förbundet i vart fall, på sätt även direktiven för utredningen angiva, att det slutliga ställningstagandet beträffande jordbruksstatistikens föreläggning bör anstå till dess resultatet av 1948 års statistikutrednings arbete föreligger. I så fall bör en inom jordbruksnämnden eventuellt inrättad statistikbyrå i avvaktan på slutligt ställningstagande till frågan om organisationen av det centrala statistiska verket hänföras till nämndens krisorganisation.

Även Riksförbundet Landsbygdens folk har framhållit, att en förutsättning för att centralbyrån skall kunna handhava denna arbetsuppgift är att arbetet där så anordnas, att erforderligt material kan tillhandahållas med tillräcklig snabbhet. Lantbruksstyrelsen, som framhåller att all jordbruksstatistik principiellt bör föras på ett ställe, finner icke anledning till erinran mot att en statistisk byrå tills vidare inrättas inom jordbruksnämnden i avvaktan på resultatet av statistikutredningen.

Livsmedelskommissionen har, med överlämnande av ett av den s. k. LK-delegationen avgivet yttrande, i en särskild skrift behandlat frågan om förläggningen av jordbruksstatistiken.

LK-delegationen erinrar om att delegationen under det senast förflutna årtiondet varit den måhända flitigaste uppdragsgivaren åt livsmedelskommissionens statistiska byrå. Det samarbete, som förekommit mellan LK-delegationen samt kommissionens utrednings- och statistiska byråer, har bland annat lett fram till en sammankoppling av jordbruksstatistiken i tidigare gängse mening (skördestatistik, husdjursräkningar) med förefintlig löpande produktionsstatistik (kvarn-, mejeri- och slakteristatistik etc.). Härigenom har man för första gången med tillfredsställande säkerhet kunnat beräkna produktion och konsumtion av livsmedel i Sverige. Delegationen understryker att det samarbete, som under de gångna åren förekommit mellan LK-delegationen och kommissionens statistiska byrå, har försiggått under fria former utan byråkratisk omgång. Delegationen förklarar sig anse det uteslutet, att ett lika smidigt arbetssätt blir möjligt, om ett utomstående verk skall tjänstgöra som serviceorgan åt delegationen. Delegationen anför i anslutning härtill vidare.

Det må framhållas, att arbetet med jordbrukskalkylen måste ske under sådan forcering, att övertidsarbete i betydande omfattning regelmässigt måste tillgripas för att tidshemat skall kunna hållas. (Det ligger i sakens natur att kalkylarbetet icke gärna kan utsträckas över längre tidsperioder än som för närvarande är fallet — kalkylen skall ju utgöra underlag för prissättningen under det kommande året och måste följaktligen, när delegationen avlämnar densamma, i möjligaste mån uppfylla alla krav på aktualitet.)

tet, icke minst sådana som anknyta till produktionsutvecklingen.) En dylik forcering kan knappast ske utan friktioner, om arbetet till en del skulle utföras inom ett i övrigt från kalkyl- och regleringsverksamheten fristående verk. Delegationen är vidare ofta beroende av att under kalkylarbetets gång för bedömning av olika frågor ta del av undersökningsresultat på ett tidigt stadium och få vissa avsnitt av undersökningarna förhandsbelysta. Delegationen har svårt att tänka sig, att dylika krav kunna i nämnvärd utsträckning bli tillgodosedda av ett utomstående verk. I detta sammanhang må även framhållas de möjligheter den statistiska byrån inom det jordbruksreglerande organet har att mer eller mindre informellt få förstärkning med personal från utredningsbyrån eller från fackavdelningar. Det ligger i sakens natur, att det samarbete mellan statistiker, ekonomer och tjänstemän med agronomutbildning, vilket kan försiggå inom ett och samma verk, måste verka befrämjande på statistikarbetets utförande på ett helt annat sätt än de kontakter — även om viljan till samarbete från båda hållen förefinnes — som kunna upprätthållas mellan tjänstemän från olika verk. Delegationen vill understryka vikten av att möjligheter även för framtiden skapas för det intima samarbete mellan statistiker, jordbruksekonomer och agronomer som förekommit under de gångna åren, delvis i form av att tjänstemän cirkulerat mellan olika avdelningar inom kommissionen.

L i v s m e d e l s k o m m i s s i o n e n har instämt i LK-delegationens synpunkter och har härjämte understrukt de förskjutningar, som under senare tid ägt rum i fråga om syftet med och användningen av den officiella statistiken. Från att endast utgöra en registrering i efterhand av utvecklingen på olika områden har statistiken kommit att i allt högre grad utgöra en integrerande del av förvaltningsverksamheten. Denna utveckling har medfört ökade krav på snabbhet och smidighet vid den statistiska bearbetningen av insamlat primärmaterial liksom på statistikens anpassning till de frågeställningar den har att belysa. Denna utveckling har lett fram till den starka decentralisering, som för närvarande kännetecknar den officiella statistiken i Sverige. Kommissionen erinrar i detta sammanhang om att besparingsberedningens statistikkommitté under ordförandeskap av professor Wahlund år 1943 föreslog att det statistiska arbetet i regel skulle förläggas till de enskilda ämbetsverken enligt hittillsvarande principer.

Kommissionen framhåller vidare, att den uppdelning av statistiken, som tillämpats under de senaste omkring 10 åren, ej föranlett några olägenheter. I fråga om de av statistiska centralbyrån angivna svårigheterna för andra myndigheter att nyttja resultaten av de allmänna jordbruksräkningarna erinrar kommissionen att den, utan att några svårigheter förmärktes, fick taga del av framkomna resultat av 1944 års jordbruksräkning medan bearbetningen av densamma ännu pågick.

Beträffande kostnaderna för det statistiska arbetet hävdar kommissionen, att de besparingsmöjligheter, som angivits av Wahlund, endast äro imaginära och att i stället en ökning av kostnaderna kan förväntas. Kommissionen framhåller att jordbruksnämndsutredningens och Wahlunds förslag icke kunna jämföras, så länge den ifrågasatta utbyggnaden av statistiska centralbyrån icke närmare preciserats. Sammanfattningsvis uttalar kommissionen, att det blir svårt för jordbruksnämnden att taga ansvaret för

det viktiga kalkylarbetet, därest nämnden icke utrustas med en statistisk byrå för de arbetsuppgifter och av den omfattning, som jordbruksnämndsutredningen föreslagit.

Jordbruksnämnden och kommerskollegium.

K o m m e r s k o l l e g i u m har förklarat sig icke ha något att invända mot att sambandet mellan Jordbruksekonomiska uppgifter och Kommerciella meddelanden nu upphör och att den förstnämnda publikationen tillsvärdare utgives genom jordbruksnämndens försorg. Statistiska centralbyrån och 1948 års statistikutredning ha däremot föreslagit att ändring i den hittillsvarande ordningen icke bör ske, förrän frågan om inrättandet av en särskild statistisk tidskrift, avsedd att utgivas genom statistiska centralbyrån, kan underställas statsmakterna. L i v s m e d e l s k o m m i s s i o n e n har framhållit, att en väsentlig del av det stoff, som nu ingår i Jordbruksekonomiska uppgifter, är av den art, att det icke bör inflyta i en statistisk tidskrift. Å andra sidan torde enligt kommissionen de i Jordbruksekonomiska uppgifter inflytande artiklarna, marknadsöversikterna och översikterna över livsmedelskommissionens (i fortsättningen jordbruksnämndens) reglerande verksamhet vara av sådant intresse för den statliga förvaltningen, näringslivets organisationer, vetenskapliga institutioner och näringsidkarna inom jordbruket, att de här publiceras. Sak samma gäller tabellmaterialet, som därest det i beskuret skick skulle inflyta i en ny tidskrift, icke kan väntas tillgodose statens och näringslivets behov av information på det jordbruksekonomiska området.

Jordbruksnämnden och riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap.

Utredningens förslag, att den statliga inköps- och försäljningsverksamhet, som kan bliva förbunden med utövandet av jordbruksnämndens beredskapsuppgifter, skall omhändervivas av riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap, i den mån icke spannmålsbolaget eller annan merkantil organisation står till buds, har lämnats utan erinran av såväl r i k s n ä m n d e n som l i v s m e d e l s k o m m i s s i o n e n.

Jordbruksnämnden och Svenska spannmålsaktiebolaget.

S v e n s k a s p a n n m å l s a k t i e b o l a g e t har lämnat utredningens uttalanden rörande bolagets verksamhet och organisation utan erinran. L i v s m e d e l s k o m m i s s i o n e n har uttalat, att den icke vill motsätta sig att bolaget bibehålles såsom en särskild institution, även om kommissionen finner skäl tala för en sammanslagning av bolaget med jordbruksnämnden. Däremot har kommissionen förklarat sig icke kunna dela utredningens åsikt, att utrikeshandeln med brödsäd skulle kunna centraliseras till en allsidigt sammansatt och frivilligt bildad branschorganisation. Den nu gällande centraliseringen ingår som ett viktigt led i pris- och marknadsregleringen på brödsäds- och fodermedelsområdet, och när detta led icke längre erfordras, bör handeln lämnas fri.

Statens sockernämnd.

Sockernämnden har förklarat hinder ej möta för nämnden att den 1 juli 1950 överlämna sitt arbete och sina handlingar till statens jordbruksnämnd. Nämnden förutsätter, att i så fall slutgranskningen av sockerbolagets verksamhet för avtalstiden 1 augusti 1949—30 april 1950 samt tiden därefter överflyttas å jordbruksnämnden.

Statens linnämnd.

Utredningens förslag att till jordbruksnämnden överföra de uppgifter, som för närvarande handhavas av statens linnämnd, har avstyrkts av kommerskollegium och linnämnden. Kommerskollegium har, under hänvisning till att särskilda sakkunniga tillkallats för utredning om fortsatt stöd åt lin- och hampodlingen samt att utredningens förslag troligen kunna föreläggas 1951 års riksdag, ansett att linnämndens verksamhet icke bör upphöra före utgången av år 1951. Linnämnden har bland annat understrukt, att dess arbetsuppgifter avse en textilråvara, som helt skiljer sig från alla andra inom landet producerade jordbruksprodukter. Det kan enligt nämnden icke begäras, att ett ämbetsverk med så vitt verksamhetsområde som den planerade jordbruksnämnden, kan ägna sig åt alla detaljer inom här ifrågavarande verksamhetsgren på samma sätt som ett särskilt organ för ändamålet. Det vore därför motiverat att tills vidare bibehålla linnämnden såsom ett statens jordbruksnämnd underställt men i övrigt relativt självständigt organ. Med hänsyn till den pågående utredningen finner linnämnden, att en överföring av dess uppgifter i varje fall icke bör äga rum före den 1 juli 1952.

Jordbruksnämnden och statens institut för folkhälsan.

Livsmedelskommissionen har i princip icke funnit något att erinra mot att den centrala tillsynen över bestämmelserna om vatten- och bindemedelhalt i charkuterivaror överflyttas till folkhälsoinstitutet. Verksamheten bör dock enligt kommissionen utövas av jordbruksnämnden, så länge priskontroll och i samband därmed standardisering och sortimentsbegränsning av charkuterivaror uppehålls. Detsamma gäller viktstandardiseringen för mjukt matbröd. Kommissionen påpekar, att en överföring av arbetsuppgifterna till folkhälsoinstitutet medför motsvarande behov av juridisk arbetskraft inom detta, varför någon kostnadsbesparing ej vinnes genom överflyttningen.

Jordbruksnämnden och den ekonomiska föreningsrörelsen.

Sveriges lantbruksförbund och Riksförbundet Landsbygdens folk ha uttalat sin tillfredsställelse med utredningens förklaring, att den statliga kontroll över den ekonomiska föreningsrörelsen, som nämnden skulle komma att handhava, endast skulle ifrågakomma, i den mån organisationerna komme att fylla offentligrättsliga funktioner,

t. ex. fördelning av statligt stöd eller utövande av monopolställning i fråga om import och export. Livsmedelskommissionen har funnit ifrågasvarande uttalande något oklart och framhållit, att, i den mån staten uppställt vissa villkor exempelvis för åtnjutande av statsbidrag, jordbruksnämnden måste utöva tillsyn över att dessa villkor uppfyllas, även om den organisation som åtnjuter bidraget icke härigenom kan anses utöva en offentligrettslig funktion.

Jordbruksnämndens organisation.

Nämndens ledning.

Vissa remissinstanser ha uttalat avvikande mening eller tveksamhet rörande utredningens förslag att i spetsen för nämnden sätta en deltidsanställd ordförande och under honom en souschef, som icke skulle vara ledamot av nämnden. Sålunda har lantbruksstyrelsen föreslagit, att souschefen skall vara ledamot av nämnden. Industriförbundet, köpmannaförbundet och handelskammaren i Stockholm ha ansett, att souschefen bör erhålla en starkare ställning och fungera som den verkliga chefen i nämnden. Landsorganisationen har funnit anordningen med deltidsanställd chef otillfredsställande. Livsmedelskommissionen föreslår att i spetsen för nämnden sättes en heltidsanställd ordförande. Vid sådant förhållande bör enligt kommissionen chefen för den av utredningen föreslagna allmänna avdelningen inom nämnden sättas i samma lönegrad som de övriga avdelningscheferna, d. v. s. Cp 12 i stället för av utredningen föreslagna Cp 17. Dock bör den avdelningschef, som förordnas att vara ordförandens ställföreträdare, erhålla visst tilläggsarvode. Kommissionen föreslår vidare, att antalet ledamöter i nämnden utökas från 4 till 5 för att bereda möjlighet till en mera mångsidig intresserepresentation.

Beträffande jordbruksnämndens råd har Kooperativa förbundet uttalat, att den av utredningen föreslagna minskningen av antalet ledamöter icke bör få medföra någon försvagning av konsumentrepresentationens relativa inflytande i rådet.

Förslaget att slopa de till livsmedelskommissionen anslutna handelsråden har icke mött någon erinran från remissmyndigheternas sida.

Beträffande kalkylsakkunniga har Tjänstemännens centralorganisation yrkat, att representanter för de stora löntagarorganisationerna borde beredas plats i detta organ. Köpmannaförbundet har föreslagit, att någon representant för enskild handel skall ingå bland de sakkunniga. Livsmedelskommissionen har understrukt, att nämnda organ bör ha karaktären av en expertdelegation, varför intresserepresentation här ej bör komma i fråga.

Byråindelning m. m.

Mot utredningens förslag att organisera jordbruksnämnden på tre avdelningar samt att inom allmänna avdelningen inrätta tre byråer ha invändningar gjorts av statskontoret och riksräkenskapsverket. Statskontoret håller före, att jordbruksnämnden bör kunna organiseras på byråer utan inskjutande av större organisationsenheter (avdelningar) såsom ett mellanled. Byråerna i den permanenta organisationen böra enligt statskontoret bliva fyra: animaliebyrån, vegetabiliebyrån, kanslibyrån och utredningsbyrån. Även riksräkenskapsverket föreslår, att avdelningarna för animaliska respektive vegetabiliska produkter i stället böra benämnas byråer. Enligt riksräkenskapsverket böra vidare utredningsbyrån och statistiska byrån sammanslås till en byrå under en chef i lönegrad Cp 12.

Såsom framgått av den tidigare lämnade redogörelsen för yttrandenas innehåll i fråga om gränsdragningen mellan jordbruksnämnden och statistiska centralbyrån ha ett flertal remissinstanser ansett en särskild statistisk byrå icke böra inrättas inom jordbruksnämnden.

Riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap har ansett att en särskild byrå för beredskapsärenden bör inrättas inom jordbruksnämnden. Livsmedelskommissionen har föreslagit, att dess byrå för dessa ärenden överföres till jordbruksnämnden, men att densamma i avvaktan på definitivt ställningstagande rörande organisationen av dessa ärenden sättes på extra ordinarie stat.

I fråga om förslaget att inom avdelningen för animaliska produkter inrätta en sektion för fiskregleringsärenden har livsmedelskommissionen uttalat tveksamhet. Det torde, anför kommissionen, knappast vara förenligt med rationella principer att betunga chefen för denna avdelning med ärenden om pris- och handelsregleringarna på fiskets område samt frågor angående fiskets avsättningsprodukter, i all synnerhet som dessa frågor äro av komplicerad natur och ligga helt vid sidan om vederbörande chefs huvudsakliga arbetsområde. Kommissionen föreslår, att en särskild byrå för fiskregleringsärenden inrättas. Även fiskeristyrelsen, vars ståndpunktstagande i frågan om gränsdragningen mellan jordbruksnämnden och styrelsen tidigare redovisats, finner det olämpligt att ordna in dessa ärenden i avdelningen för animaliska produkter. Sveriges fiskares riksförbund uttalar att, därest jordbruksnämnden skall handhava dessa frågor, en särskild byrå för fiskets prisregleringsfrågor bör inrättas inom nämnden.

Utredningens förslag att inom den till jordbruksnämnden anslutna krisorganisationen inrätta en särskild byrå för utrikeshandelsärenden har avstyrkts av statskontoret. Riksräkenskapsverket har starkt ifrågasatt behovet av denna byrå. Lantbruksförbundet, som framhåller att utrikeshandelsfrågorna under normala förhållanden icke böra belastas nämnden i högre grad, finner det redan nu tveksamt om en särskild utrikesbyrå är påkallad. Riksförbundet Landsbygdens folk har anfört liknande synpunkter.

Personalbehov och avlöningsförhållanden.

Statskontoret har ansett den av utredningen beräknade ersättningen till jordbruksnämndens ordförande vara för hög, främst med hänsyn till att nämndens arbete förutsatts skola närmast ledas av en souschef i lönegrad Cp 17. För sin del har ämbetsverket föreslagit, att ersättningen skall sänkas från 10 000 kronor till 6 000 kronor. I fråga om souschefen har lönenämnden icke ansett sig i varje fall för närvarande kunna tillstyrka högre lönegradsplacering än Cp 14. Såsom skäl härför har bland annat åberopats, att sagda tjänsteman enligt förslaget ej skall vara ledamot av jordbruksnämnden. Beträffande arvudet till jordbruksnämndens ledamöter ha statskontoret och lönenämnden föreslagit, att detsamma skall utgå med samma belopp som arvudena till ledamöterna i lantbruksstyrelsen och bostadsstyrelsen, eller med 150 kronor för månad. Cheferna för avdelningarna (byråerna) för animaliska respektive vegetabiliska produkter böra enligt statskontoret och lönenämnden, i avvaktan på regleringen av chefstjänstemännens löner, placeras i lönegrad Cp 10. Utredningens förslag i nu nämnda hänseenden ha däremot lämnats utan erinran av riksräkenskapsverket.

Beträffande mellangradstjänsterna har statskontoret anfört, att den av utredningen föreslagna lönegradsplaceringen för sektionschefer och motsvarande befattningshavare genomgående synes vara två lönegrader för hög. Statskontoret har sålunda icke funnit det motiverat att giva chefen för fisksektionen en högre löneställning än fiskeriintendenten. De till kanslibyrån hörande ärendena kunna enligt ämbetsverket uppdelas i fyra huvudgrupper, nämligen 1) juridiska ärenden, 2) avgifter och bidrag samt kamerala ärenden, 3) beredskapsärenden och allmänna kansliärenden samt 4) utrikeslicensering. En var av dessa grupper bör vara underställd en chefstjänsteman i 29 lönegraden.

Lönenämnden har uttalat, att de av utredningen föreslagna byrådirektörstjänsterna å animaliska och vegetabiliska avdelningarna böra utbytas mot tjänster i 29 lönegraden. Även den tjänsteman, som skall handlägga avgifts- och bidragsärenden, bör enligt lönenämnden placeras i 29 i stället för 31 lönegraden. Enligt riksräkenskapsverket bör byrådirektören för beredskapsärenden erhålla extra ordinarie anställning i avvaktan på att Kungl. Maj:t utfärdar föreskrifter rörande den närmare ansvars- och arbetsfördelningen mellan riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap och jordbruksnämnden. Riksräkenskapsverket har vidare ansett, att avgifts- och bidragsärenden böra handläggas av en förste revisor i lönegrad Ce 27 med biträde av en tjänsteman i Ce 24.

Kamreraren och den för allmänna kansliärenden avsedda förste byråsekreteraren föreslås av statskontoret och lönenämnden inplacerade i 27 lönegraden. Beträffande den för kamerala ärenden avsedda perso-

nalen anför r i k s r ä k e n s k a p s v e r k e t, att de två av utredningen föreslagna assistenterna i 21 lönegraden böra utbytas mot en revisor i 24 lönegraden och en assistent i 22 lönegraden.

L i v s m e d e l s k o m m i s s i o n e n har föreslagit vissa höjningar av de av utredningen förordade lönegradsplaceringarna. Enligt kommissionen böra förste byråsekreterarna på animalieavdelningen och kanslibyrån (juridiska ärenden) samt en förste aktuarie på utredningsbyrån, vilka alla av utredningen föreslagits till 27 lönegraden, placeras i 29 lönegraden. Samma förslag har framställts rörande den i betänkandet upptagna byråsekreterartjänsten i 24 lönegraden för beredskapsärenden. Kommissionen föreslår vidare följande av utredningen icke upptagna tjänster, nämligen en byråsekreterare i 24 lönegraden för fiskärenden, en ytterligare kontrollanttjänst i 19 lönegraden på animalieavdelningen, en amanuens tjänst för kamerala ärenden samt en kontoristtjänst i 13 lönegraden på utredningsbyrån. Kommissionen har vidare understrukit, att jordbruksnämnden under övergångstiden bör ha tillgång till en väl kvalificerad jurist för arbeten med omläggning av författningsbestämmelser vid övergången till mera normala förhållanden.

Beträffande biträdestjänsterna har s t a t s k o n t o r e t anført, att större försiktighet borde iakttagas vid utnyttjande av de högre biträdesgraderna. Sålunda borde en tjänst i 15 lönegraden vara till fyllest för protokollsgöromålen och kanslibiträdestjänsten avses för personalärenden och för registret. 1947 års biträdesutredning har rörande dessa tjänster framhållit i huvudsak följande.

Kontorsskrivartjänster böra icke inrättas med mindre detta är klart motiverat av arbetsuppgifterna. Innan närmare riktlinjer uppdragits rörande proportionen mellan högre och lägre biträdestjänster inom olika verk bör högst 30 procent av hela antalet biträdestjänster i 4—15 lönegraderna hänföras till 11 lönegraden och högre. I den mån ej särskilda skäl kunna åberopas för att tills vidare inrätta kansliskrivar- och kontoristtjänster som extra ordinarie, bör ordinariesättning ske från början. Detsamma gäller i huvudsak beträffande kansliskrivartjänster. Av tjänsterna inom kontorsbiträdesgruppen böra så många inplaceras i lönegrad Ca 8, att antalet motsvarar vad som behövs för att bereda ordinarie anställning åt de biträden inom jordbruksnämnden, som den 1 juli 1950 kunna åberopa minst 7 års anställning i statens tjänst. Övriga biträdestjänster inom denna grupp böra inplaceras i lönegraderna Cf 5—Ce 8.

Utredningens förslag, att statens allmänna avlöningsreglemente skall bliva tillämpligt å all personal vid jordbruksnämnden har icke mött erinran från remissmyndigheternas sida. S t a t s k o n t o r e t har i detta sammanhang framhållit, att personalen i princip icke bör åtnjuta andra förmåner än dem, som följa av sagda reglemente. Ämbetsverket avstyrker bestämt utredningens förslag angående lönefyllnad i vissa fall till befattningshavare, som övergått från anställning i livsmedelskommissionen till tjänst hos jordbruksnämnden, eller att sådan tjänsteman skall äga rätt att bibehålla sin gamla tjänstetitel. R i k s r ä k e n s k a p s v e r k e t ställer sig tveksamt till den föreslagna övergångsordningen beträffande lönesättningen.

Beträffande anställningsformen för personal för de s. k. kommissionsuppgifterna har riksräkenskapsverket anfört följande.

Enligt riksräkenskapsverkets mening synes det icke vara förenligt med de principer, som tillämpas i fråga om användandet av de i det nya lönesystemet förekommande anställningsformerna, att generellt använda den extra anställningsformen jämväl för biträdespersonal som anställles för arbetsuppgifter av sådan varaktighet, att övergång till extra ordinarie beräknas ske i den ordning som föreskrives i befordringskungörelsen 1947: 436. I sådana fall synes hinder icke möta att tillämpa anställning såsom aspirant. Utredningens förslag att extra anställning genomgående skulle tillämpas beträffande krisorganisationens amanuenspersonal måste enligt riksräkenskapsverkets mening medföra olägenheter ur rekryteringsynpunkt. Med hänsyn härtill och då organisationsförslaget endast upptager ett fåtal amanuens-tjänster, synas betänkligheter icke möta att å dessa tillämpa den för amanuenser i allmänhet fastställda befordringsgången.

Utredningens förslag, att krispensionskungörelsen övergångsvis skall tillämpas på personal, som tidigare blivit tillerkänd rätt till krispension och som tillträder anställning som extra hos jordbruksnämndens krisdel, tillstyrkes av statskontoret och lönenämnden. Statskontoret har icke heller velat motsätta sig, att krispensionskungörelsen tillämpas även beträffande personal, som anställts hos livsmedelskommissionen före den 1 januari 1950 men vid övergång till extra anställning hos jordbruksnämnden ännu icke uppfyllt kravet på karenstid. Riksräkenskapsverket har däremot funnit den av utredningen föreslagna utvidgningen av de speciella krispensionsreglerna mindre önskvärd. Ämbetsverket anför härom följande.

Enligt ämbetsverkets mening bör undersökas, huruvida icke den extra ordinarie anställningsformen kunde komma till användning inom jordbruksnämndens krisorganisation i större utsträckning än vad som förutsatts av jordbruksnämndsutredningen. Erinras må, att en sådan ordning tillämpats såväl inom arbetsmarknadsstyrelsens krisorganisation som inom bostadsstyrelsen vad beträffar arbetsuppgifter, som antagits bli bestående åtminstone under de närmaste åren. Särskilt för de göromål, som av utredningen föreslagits skola tills vidare handläggas å utrikesbyrån men som sedermera skola övertagas av fackbyråerna respektive kansli- och utredningsbyråerna, borde möjlighet finnas att inrätta extra ordinarie tjänster. Vad särskilt beträffar den å utrikesbyrån föreslagna byråchefstjänsten får riksräkenskapsverket i detta sammanhang framhålla att, därest en utrikesbyrå inrättas, ifrågakommande tjänst bör inrättas såsom extra ordinarie.

Över huvud taget synas möjligheterna för nämnden att förvärva och behålla dugande personal icke obetydligt ökas om extra ordinarie anställning kan ifrågakomma icke blott i fall, då så följer av en tillämpning av reglerad befordringsgång för biträdes- och amanuenspersonal, utan även för övrig personal i såväl högre som lägre ställning. Det torde vidare få antagas, att härigenom större delen av den nu hos livsmedelskommissionen anställda krispensionsberättigade personalen, som vinner anställning hos jordbruksnämnden, erhåller rätt till pension enligt gällande allmänna tjänste- och familjepensionsreglementen.

I den mån vad riksräkenskapsverket nu förordad icke anses böra genomföras, synas de av utredningen i betänkandet föreslagna, av skälighetshän-

syn motiverade övergångsåtgärderna beträffande rätt till krispension böra komma i fråga.

L i v s m e d e l s k o m m i s s i o n e n har funnit det skäligt, att även krisorganisationens amanuenspersonal beredes möjlighet till extra ordinarie anställning enligt bestämmelserna för den reglerade befordringsgången.

Beträffande den av utredningen föreslagna utrikesbyrån inom krisorganisationen har L i v s m e d e l s k o m m i s s i o n e n anfört, att tjänsterna såsom chef respektive biträdande chef å denna byrå böra erhålla karaktären av arvodestjänster, när det annars icke torde vara möjligt att erhålla kompetenta innehavare till dessa befattningar. L ö n e n ä m n d e n, som anmärkt att närmare motivering för denna lönegradsplacering av tjänsterna på denna byrå saknas i utredningens betänkande, har icke funnit sig övertygad om behövligheten av den föreslagna souschefstjänsten (Cg 31) och anser sig i varje fall icke kunna tillstyrka högre lönegradsplacering än 29 lönegraden.

Slutligen bör i detta sammanhang nämnas, att L i v s m e d e l s k o m m i s s i o n e n i sitt yttrande gjort vissa beräkningar rörande personalbehovet för de krisuppgifter, som utredningen icke medräknat vid utformningen av sitt förslag. Sådana arbetsuppgifter äro administrerandet av kafferansoneringen inklusive från kristidsstyrelserna den 1 januari 1950 övertagna arbetsuppgifter i samband därmed, övertagandet från kristidsstyrelserna av vissa uppgifter rörande personkort samt arbeten rörande dels prissubventioneringen för kaffe, ost och havregryn, dels prisclearing. Därtill kommer ökat behov av telefonister och vaktmästare jämte eventuellt behov av arbetskraft för restitution av bensinskatt. Kommissionen finner det icke vara möjligt att med någon större grad av säkerhet ange personalbehovet under budgetåret 1950/51 för de nämnda uppgifterna, då man icke kan bedöma varaktigheten av de mest personalkrävande krisuppgifterna. Därest kafferansoneringen och prissubventioneringarna skulle komma att bestå till den 1 mars 1951, skulle med nuvarande personalåtgång sammanlagt omkring 45 personer utöver utredningsförslaget komma att erfordras under de första åtta månaderna av budgetåret.

L i v s m e d e l s k o m m i s s i o n e n har även berört frågan om ungdomsberedskapen. Kommissionen, som förklarar sig gärna se att ungdomsberedskapen får tillfälle att i någon form fortsätta sin verksamhet, anser att denna i så fall icke bör lyda under jordbruksnämnden.

Departementschefen.

I samband med behandlingen av riktlinjerna för den framtida jordbrukspolitikerna tog riksdagen år 1947 i princip ställning även till frågan om den blivande organisationen av den prisreglerande verksamheten på jordbrukets område. Riksdagen uttalade därvid, att det för en prisstödspolitik av den beskaffenhet, som riksdagens beslut innebar, behövdes ett särskilt centralorgan, vilket under Kungl. Maj:t skulle handhava ledningen av den pris-

reglerande verksamheten. De uttalanden rörande arbetsuppgifterna för detta organ samt huvudgrunderna för dess organisation, som gjorts i Kungl. Maj:ts proposition nr 75 till nämnda riksdag, lämnades av riksdagen utan erinran. Riksdagen framhöll härvid angelägenheten av att det prisreglerande organet ej finge större omfattning än som erfordrades för att trygga full funktionsduglighet hos detsamma.

I nyssnämnda proposition uttalades vidare, att statens jordbruksnämnd borde bildas genom en omorganisation av statens livsmedelskommission, då sistnämnda organ helt eller åtminstone i huvudsak avvecklat sin av krisförhållandena föranledda regleringsverksamhet i fråga om livsmedelsförsörjningen. Detta läge föreligger nu. Av ransoneringarna på konsumtionsvaruområdet kvarstår endast kafferansoneringen. Även flertalet av de krisregleringar i övrigt, som omhänderhafts av kommissionen, ha kunnat avvecklas. Samtidigt har administrationen på detta område kunnat reduceras i betydande grad. Kommissionens personal har sålunda under år 1949 minskats avsevärt, kristidsstyrelserna ha slopats från årsskiftet 1949/50 och kommunernas skyldighet att inrätta särskilda kristidsnämnder har upphävts från samma tidpunkt. Jag torde i detta sammanhang få erinra om att även folkhushållningsdepartementet kommer att avvecklas med utgången av innevarande budgetår.

Med hänsyn till vad jag anfört torde det av 1947 års riksdag i princip beslutade centralorganet för den prisreglerande verksamheten på jordbrukets område nu böra inrättas för att träda i funktion vid ingången av budgetåret 1950/51. Såsom förutsattes i sagda riksdagsbeslut, bör detta organ benämnas statens jordbruksnämnd.

Vid det nya organets uppbyggnad bör så långt möjligt eftersträvas avslutning till de av 1947 års riksdag godkända riktlinjerna för den fortsatta prisregleringsverksamheten på jordbrukets område. Hänsyn bör sålunda tagas till att vissa av livsmedelskommissionens nuvarande arbetsuppgifter på jordbrukets område äro av kriskaraktär och falla utanför de av riksdagen år 1947 godkända riktlinjerna. Även om det är svårt att nu bedöma, när dessa uppgifter kunna slopas, böra de enligt min mening icke medräknas vid fastställandet av den stadigvarande organisationsramen för jordbruksnämnden.

Utredningen har för sin del sökt uppdraga en gräns mellan sådana åtgärder, som böra anses ligga inom ramen för 1947 års riksdagsbeslut, och sådana som äro av mera krisbetonad karaktär. Även om en dylik gränsdragning, på sätt jämväl utredningen framhållit, icke kan göras fullt klar, finner jag mig kunna godtaga vad utredningen i detta sammanhang anfört. Jag utgår sålunda från att jordbruksnämndens fasta organisation icke bör göras större än som motsvarar de arbetsuppgifter, vilka i betänkandet sammanfattats under beteckningen 1949 års program. Övriga livsmedelskommissionen nu åvilande uppgifter på jordbruksregleringens område böra, såsom utredningen föreslagit, hänvisas till en särskild kommission för krisuppgifter på livsmedelsområdet. Sistnämnda organ bör emellertid organiseras

i direkt anslutning till jordbruksnämnden och ha en med denna gemensam ledning.

Denna kommission bör enligt min mening i vart fall tills vidare handläggas även frågor rörande ransonering och subventionering av kaffe samt vissa med jordbruksregleringen icke sammanhängande utrikeshandelsfrågor, som nu ankomma på livsmedelskommissionen. Huruvida ändring härutinnan framdeles bör ske är ett rent praktiskt spörsmål, som torde få avgöras av Kungl. Maj:t.

Vad utredningen anfört rörande gränsdragningen mellan jordbruksnämnden och andra myndigheter kan jag i huvudsak godtaga. I vissa hänseenden synas dock modifikationer i utredningens förslag böra göras.

Beträffande förhållandet mellan jordbruksnämnden och lantbruksstyrelsen synas tillräckliga skäl saknas för att till lantbruksstyrelsen nu återföra det centrala ansvaret för köttklassificeringen. Jag vill erinra om att detta så sent som den 1 juli 1948 överfördes från lantbruksstyrelsen till livsmedelskommissionen. Huruvida någon ändring härutinnan senare skall äga rum torde få bero på fortsatta överväganden. Dessa böra enligt min mening även avse frågan, huruvida klassificeringen bör bibehållas i sin nuvarande utformning eller om densamma kan förenklas. Beträffande kvalitetskontrollen på jordbruksprodukter i övrigt torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda de föreskrifter, som kunna erfordras för en gränsdragnin mellan de båda myndigheternas arbetsuppgifter. Jag delar utredningens uppfattning, att ärenden rörande lån och bidrag ur fonder för förbättring av jordbrukets avsättningsförhållanden även i fortsättningen böra handläggas av lantbruksstyrelsen. Likaså kan jag biträda förslaget, att lantbruksstyrelsens chef skall äga rätt att personligen eller genom ombud närvara vid jordbruksnämndens plenarsammanträden vid behandlingen av ärenden, som röra lantbruksstyrelsens verksamhetsområde, att yttra sig där och att få sin mening antecknad till protokollet samt att jordbruksnämndens chef skall äga samma rätt gentemot lantbruksstyrelsen.

Vad angår gränsdragningen mellan jordbruksnämnden och fiskeristyrelsen torde jag få erinra om att riksdagen år 1948 beslöt att den prisreglerande verksamheten på fiskets område och därmed sammanhängande frågor skulle handläggas av det organ, som handhade motsvarande ärenden på jordbrukets område. Någon anledning synes icke föreligga att ändra detta beslut. Särskilt önskvärdheten att samordna behandlingen av utrikeshandelsärenden beträffande jordbruk och fiske utgör enligt min mening ett starkt skäl för att hålla dessa regleringsuppgifter samlade hos ett organ. Det torde också kunna befaras, att en uppdelning av uppgifterna på två organ skulle öka administrationskostnaderna ej oväsentligt. Samarbetet mellan jordbruksnämnden och fiskeristyrelsen bör ordnas efter de grunder, som jag föreslagit beträffande nämnden och lantbruksstyrelsen. Jag förutsätter givetvis, att fiskerinäringen får en skälig representation i jordbruksnämndens råd.

Vad angår gränsdragningen mellan jordbruksnämnden och statistiska centralbyrån angav jag i utredningsdirektiven, att slutlig ställning ej borde tagas till denna fråga, förrän resultatet av 1948 års statistikutrednings arbete föreläge. Detta är ännu icke fallet. Visserligen har statistikutredningen framlagt vissa förslag rörande jordbruksstatistiken. Däremot har sagda utredningsarbete ännu icke fortskridit så långt, att förslag föreligger rörande statistiska centralbyråns framtida organisation. Dyligt förslag torde böra avvaktas, innan slutlig ställning tages till frågan om förläggningen av olika grenar av jordbruksstatistiken.

Jag är sålunda icke beredd att, på sätt utredningen förordat, framlägga förslag om inrättandet av en statistisk byrå inom den egentliga jordbruksnämndsorganisationen. Å andra sidan finner jag mig icke heller kunna föreslå, att vissa delar av den jordbruksstatistik, som livsmedelskommissionen under en följd av år omhänderhaft, skola överföras till statistiska centralbyrån. Mot en dylik överföring just nu talar, utom de olösta organisationsfrågor som jag förut berört, i viss mån även den omständigheten, att denna statistik med nuvarande system för jordbruksprissättningen har ett nära samband med den föreslagna jordbruksnämndens centrala arbetsuppgifter.

Utifrån dessa överväganden har jag kommit till den slutsatsen, att någon ändring i den nu rådande arbetsfördelningen mellan livsmedelskommissionen och statistiska centralbyrån för närvarande icke bör göras. Den jordbruksstatistik som kommissionen nu omhänderhar bör sålunda tills vidare ombesörjas av statens jordbruksnämnd. Detta innebär bland annat, att innevarande års arealinventering och kreatursräkning böra verkställas genom nämndens försorg, oaktat övergång till den representativa metoden avses skola ske beträffande dessa undersökningar.

Den härför erforderliga statistiska organisationen bör emellertid i huvudsak förläggas till den till nämnden anslutna kommissionen för krisuppgifter på livsmedelsområdet. Endast ett begränsat antal statistiska tjänster bör inrättas inom själva jordbruksnämnden. Jag återkommer till detta spörsmål i samband med behandlingen av jordbruksnämndens organisation.

Publikationen Jordbruksekonomiska uppgifter, vilken för närvarande utgives av Kommerskollegium såsom en bilaga till Kommersiella meddelanden, torde i fortsättningen böra utgivas av jordbruksnämnden såsom en fristående tidskrift under namnet Jordbruksekonomiska meddelanden. Denna fråga synes mig alltså böra lösas nu, utan att eventuellt beslut om utgivning av en särskild statistisk tidskrift avvaktas. Berörda publikation har nämligen icke varit och bör i fortsättningen icke heller bli en rent statistisk tidskrift.

Erforderliga föreskrifter rörande den närmare gränsdragningen mellan jordbruksnämnden och riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap torde få utfärdas av Kungl. Maj:t. Utgångspunkten för denna gränsdragning bör vara, att den statliga inköps- och försäljningsverksamhet, som kan bli förbunden med jordbruksnämndens beredskapsuppgifter, skall handhas

av riksnämndens affärsavdelning, i den mån icke Svenska spannmålsaktiebolaget eller annan merkantil specialorganisation står till buds.

I enlighet med denna min uppfattning rörande jordbruksnämndens karaktär och arbetsuppgifter vill jag också ansluta mig till utredningens förslag att Svenska spannmålsaktiebolaget skall bibehållas, så länge behov föreligger av sådan affärsmässig verksamhet, som bolaget nu bedriver. Förvaltningen av lagerhusen bör likaledes kvarbliva hos bolaget. Däremot bör möjlig begränsning av bolagets verksamhet genomföras, exempelvis genom överförande av hos bolaget fördd statistik till jordbruksnämnden.

På sätt utredningen föreslagit torde de uppgifter, som nu åvila statens sockernämnd och statens linnämnd, från och med den 1 juli 1950 böra överföras till jordbruksnämnden. De olägenheter, som vissa remissorgan ansett vara förenade med ett slopande av linnämnden som fristående organ, synas mer än uppvägas av den bättre överblick och den möjlighet till bättre samordning mellan olika grenar av prisregleringen på jordbrukets område, som följa med koncentrationen till ett organ.

Jag har i och för sig intet att erinra mot vad utredningen anfört om den närmare gränsdragningen mellan jordbruksnämnden och statens institut för folkhälsan. Slutlig ställning till dessa spørsmål torde emellertid böra tagas först i samband med behandlingen av förslaget till ny livsmedelsstadga.

I samband med de frågor rörande gränsdragningen mellan jordbruksnämnden och andra myndigheter, som jag nu berört, torde jag också få något dröja vid spørsmålet om jordbruksnämndens befogenheter i förhållande till jordbrukarnas organisationer. Utredningen har uttalat, att en statlig kontroll över dessa organisationer kan komma i fråga endast i den mån organisationerna komma att fylla offentligrättsliga funktioner, till exempel förmedling av statsunderstöd eller utövande av monopolställning i fråga om import och export. Till detta uttalande kan jag helt ansluta mig. En annan sak är att, i den mån särskilda villkor äro uppställda för åtnjutande av lån eller bidrag av statsmedel, tillsyn givetvis bör ske över att villkoren uppfyllas, även om lånet eller bidraget ej står i samband med någon av mottagaren utövad offentligrättslig funktion.

Beträffande grunderna för jordbruksnämndens organisation får jag anföra följande.

Nämnden torde, såsom utredningen föreslagit, böra bestå av en ordförande och chef jämte vissa av Kungl. Maj:t utsedda ledamöter. De sistnämndas antal bör vara högst fem. Till nämnden bör knytas ett råd, vilket bör representera olika av nämndens verksamhet berörda intressen. Vidare bör en särskild expertdelegation finnas för att handhava de kalkyler över jordbrukets inkomster och kostnader, som ligga till grund för prissättningen på jordbrukets produkter och förnödenheter. Ledamöterna av detta expertorgan höra liksom ledamöterna av jordbruksnämndens råd utses av Kungl. Maj:t. Likaså bör det ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma antalet ledamöter i expertorganet och rådet.

Övriga till livsmedelskommissionen anknutna rådgivande organ, nämligen näringsssakkunniga, allmänna handelsrådet och rådet för partihandelsfrågor, torde kunna upplösas i samband med kommissionens ombildning.

Mot utredningens ståndpunkt att nämnden skall ledas av en deltidsanställd ordförande och att denne skall biträdas av en souschef, som icke är ledamot, ha vissa remissinstanser gjort invändningar. Det har sålunda förordats dels att ordföranden skall bli heltidsanställd, dels att det verkliga chefskapet för nämnden skall överflyttas på den av utredningen föreslagne souschefen. Även jag anser att vägande invändningar kunna göras mot den av utredningen föreslagna organisationsformen. Det torde sålunda bli svårt att till ordförande i jordbruksnämnden förvärva en kvalificerad kraft, som har möjlighet att vid sidan av sina ordinarie arbetsuppgifter ägna så mycket arbete åt nämnden, som utredningen förutsätter och som med hänsyn till nämndens uppgifter också erfordras. Vidare synes souschefens ställning i den av utredningen förordade organisationen icke bliva fullt klar. Å ena sidan måste nämligen souschefen enligt förslaget komma att leda det löpande arbetet inom nämnden och i åtskilliga fall föra förhandlingar för nämndens räkning, å andra sidan kommer han att sakna den auktoritet, som följer med ledamotskapet och chefskapet i nämnden. Med hänsyn härtill förordar jag, att nämndens arbete skall ledas av en heltidsanställd ordförande och chef i generaldirektörs tjänsteställning. Någon fristående befattning som souschef torde i så fall icke behöva inrättas utan det bör uppdragas åt en av cheftjänstemännen i nämnden att vara generaldirektörens ställföreträdare. Generaldirektören bör placeras i den för dylika tjänster vanliga lönegraden Cp 19, och hans ställföreträdare bör i denna egenskap åtnjuta särskilt arvode med 1 200 kronor om året.

Till nämndens ledamöter torde böra utgå arvode med 150 kronor för månad samt därjämte 30 kronor för sammanträdesdag. Ledamöterna i jordbruksnämndens råd torde, liksom för närvarande är fallet med ledamöterna av livsmedelskommissionens råd, böra erhålla dagarvode enligt kommittékungörelsen. Arvode till de kalkylsakkunniga torde böra fastställas av Kungl. Maj:t.

Jordbruksnämndens indelning på arbetsenheter synes kunna förenklas något i jämförelse med utredningens förslag. En uppdelning på avdelningar, av vilka en — allmänna avdelningen — i sin tur uppdelas på byråer, innebär enligt min uppfattning i viss mån en onödig komplicering av organisationsformen. De av utredningen föreslagna avdelningarna för animaliska resp. vegetabiliska produkter torde böra benämnas byråer. Någon allmän avdelning, inom vilken den återstående delen av jordbruksnämnden sammanföres, torde icke erfordras. Nämnden bör sålunda enligt min mening organiseras på fyra byråer, nämligen byrån för animaliska produkter, byrån för vegetabiliska produkter, administrativa byrån (motsvarande den av utredningen föreslagna kanslibyrån) och utredningsbyrån. Inom byrån för animaliska produkter bör en särskild sektion inrättas för ärenden angående fiskregleringen. Vidare bör inom utredningsbyrån inrättas en statistisk sek-

tion. Dennas personal förutsättes emellertid tills vidare bliva inordnad i en statistisk byrå inom den till nämnden anslutna krisorganisationen. Någon ytterligare indelning av de olika byråerna på sektioner torde icke erfordras.

Beträffande ärendenas fördelning mellan byråerna vill jag i detta sammanhang endast framhålla, att beredskapsärendena böra handläggas inom administrativa byrån. Denna torde under normala förhållanden även böra omhänderväsa ärenden angående utrikeshandeln. I nuvarande läge, då dessa ärenden kräva en stor arbetsinsats, torde emellertid en särskild byrå erfordras för handläggning av desamma. Denna bör emellertid icke införlivas med den egentliga nämndorganisationen utan ingå i det därtill anslutna krisorganet. Jag återkommer senare till hithörande spörsmål.

Enligt utredningens förslag skulle cheferna för byråerna (avdelningarna) för animaliska resp. vegetabiliska produkter placeras i lönegrad Cp 12. Då det är angeläget att till dessa befattningar förvärva personer med merkantil erfarenhet, biträder jag förslaget såtillvida, att jag förordar att dessa befattningar skola få karaktären av förordnandetjänster, tillsatta på viss tid (Cp-tjänster). Med hänsyn till den förestående regleringen av de statliga chefstjänstemännens löner torde det emellertid för närvarande icke vara lämpligt att fastställa en högre lönegrad än Cp 10. Cheferna för administrativa byrån och utredningsbyrån torde böra placeras i lönegrad Ce 33.

Innan jag övergår till frågan om personalbehovet på de olika byråerna och löneställningen för personalen torde jag få anföra vissa allmänna synpunkter på hithörande spörsmål.

Såsom 1947 års riksdag underströk i samband med behandlingen av riktlinjerna för den framtida jordbrukspolitikerna är det angeläget att jordbruksnämnden ej erhåller större omfattning än som erfordras för att trygga dess funktionsduglighet. Vid utformningen av sina förslag rörande nämndens personaluppsättning har utredningen kunnat utgå från den nuvarande personalstyrkan å de avdelningar inom livsmedelskommissionen, som nu handlägga motsvarande ärenden. Utredningens förslag äro sålunda baserade på föreliggande erfarenheter i fråga om personalbehovet. Vid den gränsdragning, som utredningen gjort mellan 1949 års program å ena, samt kommissionsuppgifter, å andra sidan, ha till den sistnämnda gruppen hänförts bland annat sådana med jordbruksregleringen sammanhängande ärenden, som icke äga direkt samband med 1947 års riksdagsbeslut med däri senare gjorda ändringar eller modifikationer. Därigenom har den för jordbruksnämnden föreslagna personalstyrkan kunnat begränsas i förhållande till livsmedelskommissionens personal. Vid min granskning av utredningens förslag har jag kommit till den uppfattningen, att utredningen tillvaratagit de möjligheter till personalinskränkningar som föreläggat. Jag kan därför i stort sett ansluta mig till vad utredningen här har föreslagit.

I fråga om lönegradsplaceringen ha, såsom framgår av det föregående, särskilt statskontoret och lönenämnden gjort vissa erinringar mot utred-

ningens förslag. Lönenämnden har sålunda, med hänvisning till 1949 års tjänsteförteckningssakkunnigas arbete, ansett att, i avvaktan på erfarenheter rörande den föreslagna personalorganisationens lämplighet, några andra ordinarie tjänster än Cp-tjänster tills vidare icke böra inrättas inom jordbruksnämnden. Statskontoret har uttalat, bland annat, att den av utredningen föreslagna lönegradsplaceringen för sektionschefer och motsvarande befattningshavare genomgående synes vara två lönegrader för hög. Även lönenämnden har funnit vissa av de föreslagna lönegradsplaceringarna vara för höga.

Jag delar uppfattningen, att stor försiktighet bör iakttagas vid lönegradsplaceringen av tjänsterna inom jordbruksnämnden. I vissa fall finner jag mig också kunna biträda de förslag om en nedjustering av de av utredningen föreslagna lönegradsplaceringarna, som framställts i de nämnda yttrandena. Jag kan även biträda lönenämndens förslag att inom jordbruksnämnden tills vidare icke skola inrättas några andra ordinarie tjänster än de förut nämnda Cp-tjänsterna.

Å andra sidan vill jag framhålla, att de regleringsuppgifter, som komma att åvila jordbruksnämnden, till stor del äro av ganska komplicerad natur och att stora krav måste ställas på den personal, som skall handhava desamma. En alltför låg lönesättning kan befaras minska möjligheterna att till dessa arbetsuppgifter erhålla personal med erforderliga kvalifikationer.

På grund av dessa överväganden har jag kommit till följande resultat beträffande den erforderliga personalstyrkan och personalens lönegradsplacering.

Inom *byrån för animaliska produkter* bör, som jag tidigare nämnt, en särskild sektion för fiskregleringsärenden upprättas. Hithörande ärenden äro till sin karaktär skilda från övriga på byrån ankommande ärenden. Det torde därför få förutsättas att sektionen erhåller en tämligen fristående ställning och att sektionschefen kommer att i huvudsak självständigt bereda och direkt inför nämnden föredraga hithörande ärenden. Med hänsyn härtill samt till arbetsuppgifternas vikt och omfattning synes sektionschefen böra erhålla ställning som byrådirektör i 31 lönegraden. På sektionen torde vidare i enlighet med utredningens förslag böra placeras en amanuens, en resande kontrollant i lönegrad Ce 19 samt en kontorist i lönegrad Ce 13.

Beträffande personaluppsättningen på byrån i övrigt finner jag mig kunna biträda utredningens förslag, dock med undantag av att byrådirektörstjänsten bör utbytas mot en förste byråsekreterartjänst i 29 lönegraden och kontorsskrivartjänsten ersättas med en kansliskrivartjänst.

För köttklassificeringen, vilken enligt vad jag förut anfört bör kvarligga hos jordbruksnämnden, erfordras vidare en befattningshavare. Med hänsyn till ovissheten om den blivande utformningen av denna verksamhet, torde för denne befattningshavare allenast böra beräknas ett årligt arvode. Detta torde kunna bestämmas till samma belopp som det nu utgående arvodet, eller 11 820 kronor.

I fråga om anställnings- och avlöningsformerna för de lokalombud, som finnas för prisregleringen å fisk, ävensom för den personal, som erfordras för kvalitetskontroll över fisk och fiskkonserver avsedda för export, torde för närvarande ingen ändring böra göras. Ifrågavarande personal bör alltså även i fortsättningen vara arvodesanställd och avlönas med anlåtande av clearingmedel och kontrollavgifter.

På *byrån för vegetabiliska produkter* bör den av utredningen föreslagna byrådirektörstjänsten utbytas mot en förste byråsekreterartjänst i 29 lönegraden. Vidare bör kontorsskrivartjänsten utbytas mot en kansliskrivartjänst och kontoristtjänsten ersättas med ett biträde i reglerad befordringsgång. I anledning av den reglerade befordringsgången för amanuenspersonal bruka som regel icke inrättas extra ordinarie tjänster i 24 lönegraden. Detta bör dock ej hindra att dylika tjänster inrättas för göromål, för vilka utredningen avsett ordinarie tjänster i berörda lönegrad. Byrån bör sålunda omfatta följande befattningshavare utöver byråchefen, nämligen en förste byråsekreterare i 29 lönegraden, en byråsekreterare, två amanuenser i reglerad befordringsgång, två kontrollanter i 19 lönegraden, en kansliskrivare, två kanslibiträden samt fyra biträden i reglerad befordringsgång.

Den av utredningen föreslagna kanslibyrån torde lämpligen böra benämnas *administrativa byrån*. Vid min granskning av utredningens förslag till personaluppsättning på denna byrå jämte de uttalanden, som gjorts i yttrandena på denna punkt, har jag haft att beakta det förhållandet, att jag icke ansett mig kunna förorda inrättandet av en särskild befattning såsom souschef inom nämnden. Härav följer nämligen, såsom redan antytts, att byråchefen på den administrativa byrån kommer att direkt under ordföranden och i samråd med de olika fackbyråernas chefer få handhava åtskilliga ärenden, vilka i annat fall skolat handhavas av souschefen. Detta gäller speciellt sådana ärenden, som angå flera byråer inom nämnden eller äro av större principiell vikt. Han bör därför icke vara alltför starkt bunden av de olika detaljerna inom byråns arbetsområde. Utredningen har föreslagit, att byråchefen skulle själv ansvara för på byrån ankommande juridiska ärenden med biträde av en tjänsteman i lönegrad 27. Med hänsyn till vad jag nyss anfört torde för handläggning av dessa ärenden böra under byråchefen finnas en väl kvalificerad jurist. Jag föreslår därför, att nämnda befattning utbytes mot en tjänst i lönegrad 29.

De kamerala ärendena torde i enlighet med utredningens förslag böra handhavas av en kamrerare i 29 lönegraden med biträde av två assistenter i 21 lönegraden och en kassör i 15 lönegraden.

För ärenden angående avgifter, bidrag och restriktioner, som sammanhånga med jordbruksregleringen, föreslår utredningen en chefstjänst i lönegrad 31. Enligt min uppfattning torde för dessa ärenden en tjänst i lönegrad 29 vara tillfyllest. Såsom angivits i betänkandet torde härjämte för dessa ärenden böra beräknas en tjänst i lönegrad 24.

För de allmänna kansliärendena föreslår utredningen en tjänst i lönegrad 29. För dessa uppgifter torde en tjänst i 27 lönegraden vara till fyllest.

För handhavande av beredskapsärenden har utredningen föreslagit en tjänsteman i lönegrad 31 med biträde av en tjänsteman i lönegrad 24. Livsmedelskommissionen har föreslagit, att en särskild beredskapsbyrå skulle inrättas under ledning av en byråchef med biträde av en tjänsteman i lönegrad 29. Såsom framgått av det föregående kan jag icke biträda förslaget om en särskild beredskapsbyrå. I enlighet med utredningens förslag torde ifrågavarande ärenden böra handläggas av en tjänsteman i lönegrad 31. Däremot torde med hänsyn till dessa ärendens vikt en personalförstärkning böra ske på så sätt, att den av utredningen föreslagna tjänsten i lönegrad 24 utbytes mot en tjänst i lönegrad 27.

Härutöver torde byrån böra disponera över två amanuenser.

I fråga om biträdes- och vaktpersonal torde erfordras två kansliskrivare, tre kanslibitraden och åtta bitraden i reglerad befordringsgång ävensom en förste expeditionsvakt och två expeditionsvakter.

För *utredningsbyrån* torde i enlighet med utredningens förslag böra beräknas två förste aktuarier i 27 lönegraden, två aktuarier i 24 lönegraden samt två amanuenser i reglerad befordringsgång. Däremot synes viss förstärkning av biträdespersonalen i jämförelse med utredningens förslag erfordras. Denna personal torde böra omfatta en kansliskrivare, två kanslibitraden samt fem bitraden i reglerad befordringsgång.

Vid denna bedömning av byråns personalbehov har jag utgått ifrån att jordbruksnämnden bör taga ansvaret för jordbrukskalkylen i dess helhet. Till de synpunkter, som utredningen anfört beträffande det sätt, på vilket arbetet med denna kalkyl bör bedrivas, kan jag helt ansluta mig. Bland annat vill jag understryka att nämnden och dess kalkylsakkunniga vid arbetet med jordbrukskalkylen böra så långt möjligt använda sig av sådant material, som kan finnas tillgängligt hos myndigheter och olika organisationer.

Inom utredningsbyrån bör vidare, som jag tidigare framhållit, en statistisk sektion inrättas. I avvaktan på ett slutligt ställningstagande till frågan om gränsdragningen mellan jordbruksnämndens och statistiska centralbyråns arbetsuppgifter torde den för denna sektion avsedda personalen böra tills vidare placeras i den till nämnden anslutna krisorganisationen. Denna anordning bör dock icke utgöra hinder för att ett begränsat antal tjänster inom sektionen redan nu tillsättas. Som chef för sektionen torde böra beräknas en förste aktuarie i lönegrad Ce 29. Vidare erfordras en amanuens i reglerad befordringsgång. För biträdespersonal i olika grader har utredningen för en statistisk byrå med i huvudsak de uppgifter, som nu åvila livsmedelskommissionens statistiska byrå, beräknat sammanlagt 33 tjänster (därav 27 i den egentliga nämndorganisationen och 6 inom krisorganisationen). De arbetsuppgifter, som enligt vad jag förut anfört kunna komma i fråga för överförande till statistiska centralbyrån, beräknas enligt vad jag inhämtat kräva omkring 40 procent av det sammanlagda antalet bi-

trädestimmar på livsmedelskommissionens statistiska byrå. Tages hänsyn härtill och göres därefter någon ytterligare reduktion med hänsyn till att viss osäkerhet får anses råda i fråga om arbetsuppgifternas omfattning på längre sikt, synes behovet av biträdespersonal kunna uppskattas på följande sätt: en kansliskrivare, fyra kanslibiträden och nio biträden i reglerad befordringsgång.

Skulle en minskning av personalstyrkan på denna sektion framdeles befinnas lämplig i samband med ett eventuellt överförande av vissa arbetsuppgifter till statistiska centralbyrån torde en del av denna personal få överföras till sistnämnda verk.

I enlighet med vad nu anförts skulle hos jordbruksnämnden finnas följande lönegradsplacerade befattningshavare:

Ordinarie tjänstemän.

1 generaldirektör	Cp 19
2 byråchefer	Cp 10

Extra ordinarie tjänstemän och tjänstemän i reglerad befordringsgång.

2 byråchefer	Ce 33
2 byrådirektörer	Ce 31
1 förste aktuarie	Ce 29
4 förste byråsekreterare	Ce 29
1 kamrerare	Ce 29
2 förste aktuarier	Ce 27
3 förste byråsekreterare	Ce 27
2 aktuarier	Ce 24
2 byråsekreterare	Ce 24
10 amanuenser	Cf 17—Ce 24
2 assistenter	Ce 21
6 kontrollanter	Ce 19
6 kansliskrivare	Ce 15
1 kassör	Ce 15
1 kontorist	Ce 13
1 förste expeditionsvakt	Ce 11
13 kanslibiträden	Ce 11
2 expeditionsvakter	Ce 9
32 skriv- eller kontorsbiträden i reglerad befordringsgång	Cf 4—Ce 8

Beträffande den till jordbruksnämnden anslutna krisorganisationen får jag anföra följande.

Med hänsyn till nu rådande förhållanden på utrikeshandelns område finner jag det befogat att tills vidare såsom en rent provisorisk anordning inom

krisorganisationen bibehålla en särskild byrå för utrikeshandelsärenden. Vad utredningen anfört rörande lämpligheten av att överflytta vissa ur jordbruksregleringens synpunkt mera perifera importfrågor, exempelvis angående kryddor, kolonialvaror, frukt och blomsterlökar, till handelskommissionen, kan jag i princip biträda. En dylik överflyttning bör emellertid framför allt bedömas som en rent praktisk angelägenhet. Det synes mig lämpligt att denna fråga omprövas, så snart man får möjlighet att säkrare bedöma den arbetsminskning, som följer med de nuvarande liberaliseringssträvandena. Då, såsom jag längre fram återkommer till, kafferansoneringen i fortsättningen bör handläggas av jordbruksnämnden, synes det vara lämpligt att tills vidare låta nämnden handhava även frågor rörande importen av kaffe.

Beträffande personalbehovet på utrikeshandelsbyrån finner jag mig kunna godtaga utredningens beräkningar. Chefen och biträdande chefen på byrån torde emellertid böra erhålla arvodestjänster. Jag förutsätter, att alla möjligheter till reducering av personalen i samband med en begränsning av arbetsuppgifterna skola tillvaratagas.

Som jag tidigare anfört torde tills vidare även en statistisk byrå böra inrättas inom krisorganisationen i avvaktan på en definitiv gränsdragning mellan jordbruksnämnden och statistiska centralbyrån. Personaluppsättningen på denna byrå bör tillsammans med den för statistiska sektionen inom utredningsbyrån upptagna personalen motsvara vad utredningen föreslagit i fråga om jordbruksnämndens utrustning med statistisk personal, dock med det undantaget att kontorsskrivartjänsten utbytes mot en kansli-skrivartjänst.

Som utredningen framhållit skall enligt vanliga regler antalet extra befattningshavare icke fixeras i en lönestat. Utredningen har emellertid gjort vissa beräkningar av personalbehovet för krisuppgifter inom de olika byråerna. Enligt denna skulle erfordras på animalieavdelningen två tjänstemän i lönegrad Cg 27 och fem tjänstemän i lönegrad Cg 19 samt på kanslibyrån en tjänsteman i lönegrad Cg 27, en tjänsteman i lönegrad Cg 21 och en tjänsteman i lönegrad Cg 19. Behovet av biträdespersonal för dessa uppgifter uppskattas av utredningen till ett tjugotal biträden.

Härtill kommer emellertid personalbehovet för sådana krisuppgifter, som utredningen icke medräknat bland jordbruksnämndens arbetsuppgifter. Såsom jag redan förut nämnt bör nämligen enligt min mening jordbruksnämndens krisorganisation fortsättningsvis handhava kafferansonering, prissubventionering och andra krisuppgifter, som nu åvila livsmedelskommissionen och icke äga något direkt samband med jordbruksregleringen. Att på detta stadium överflytta dessa ärenden till annan myndighet torde medföra organisatoriska svårigheter och en ökning av kostnaderna. Livsmedelskommissionen har, som förut nämnts, beräknat personalbehovet för dessa ändamål till omkring 45 personer. Någon mera specificerad uppställning beträffande denna personal torde icke erfordras, då det här är fråga om arbetsuppgifter som samma personal för närvarande handlägger inom livsme-

delskommissionen. I samband med avvecklingen av arbetsuppgifterna kommer givetvis den för desamma avsedda personalen att reduceras i motsvarande mån.

Beträffande personalens anställningsförhållanden ansluter jag mig till utredningens förslag att personalen såväl inom jordbruksnämnden som inom krisorganisationen i regel skall vara anställd och avlönad enligt allmänna avlöningsreglementet. Personalen inom krisorganisationen bör erhålla anställning såsom extra. Såsom utredningen föreslagit torde dock den reglerade befordringsgången böra tillämpas beträffande biträdespersonalen. Detsamma torde böra gälla även krisorganisationens amanuenspersonal.

I fråga om tillsättandet av tjänsterna inom jordbruksnämnden bör gälla, att lägre tjänster än byråchefstjänster skola i vanlig ordning ledigförklaras samt att befattningar i lönegrad 27 och däröver skola tillsättas av Kungl. Maj:t. Extra ordinarie befattningar i övrigt böra tillsättas av jordbruksnämnden. Samtliga befattningar inom krisorganisationen böra tillsättas av denna. Antalet befattningar i 19 och högre lönegrad inom krisorganisationen bör fastställas av Kungl. Maj:t.

I fråga om tjänstårsberäkning för löneklassplacering bör skälig hänsyn tagas till anställning, under vilken vederbörande handhaft samma eller motsvarande arbetsuppgifter inom livsmedelskommissionen eller dess föregångare, liksom till annan statstjänst. Inplacering i högre löneklass än begynnelseklassen bör sålunda ske efter prövning av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall jämlikt 24 § allmänna avlöningsreglementet. Däremot kan jag icke biträda utredningens förslag att tjänsteman, som förordnas att i jordbruksnämnden uppehålla lägre befattning än den han senast haft i livsmedelskommissionen, skall kunna erhålla lönefyllnad för att kunna bibehålla oförändrad lön. Icke heller kan jag godtaga förslaget att tjänsteman, som erhållit viss tjänstetitel i livsmedelskommissionen, skall tillerkännas särskild rätt att bibehålla denna.

Det synes skäligt, att den personal, som på grund av sin tjänstgöring inom livsmedelskommissionen fått rätt till krispension, får behålla denna rätt vid övergång till den nya krisorganisationen. För att undvika icke önskvärda olikheter i detta hänseende mellan befattningshavarna synes även personal, som anstälts hos livsmedelskommissionen före den 1 januari 1950 och som vid övergång till anställning som extra hos krisorganisationen ännu icke uppfyllt kravet på karenstid för krispension, efter prövning av överrevisionen för krisförvaltningen kunna få rätt till krispension. Jag förordar sålunda, att krispensioneringskungörelsen övergångsvis skall vara tillämplig på sådan personal med extra anställning i kriskommissionen, som tidigare genom vederbörligt beslut tillerkänts rätt till krispension eller som anstälts hos livsmedelskommissionen före den 1 januari 1950 men vid övergång till extra anställning hos kriskommissionen ännu icke uppfyllt kravet på karenstid.

Frågan om tjänstårsberäkning för tjänste- och familjepension synes vid

bifall till vad jag nyss förordat bliva löst på ett tillfredsställande sätt genom att föreskrifterna i krispensioneringskungörelsen komma att gälla för den personal, på vilken denna kungörelse blir tillämplig. Härvid böra den nya krisorganisationen och livsmedelskommissionen anses som ett krisorgan. För personal, som erhåller extra ordinarie anställning efter att ha erhållit pensionsrätt enligt krispensioneringskungörelsen, torde ej heller behöva meddelas några särskilda bestämmelser i fråga om tjänsteårsberäkning i pensionshänseende. Beträffande åter den personal, som erhåller extra ordinarie anställning hos jordbruksnämnden efter att omedelbart dessförinnan ha innehaft anställning inom den nya krisorganisationen eller dess tidigare motsvarighet men utan att ha erhållit pensionsrätt enligt krispensioneringskungörelsen, torde Kungl. Maj:t med tillämpning av 15 § 3 mom. allmänna tjänstepensionsreglementet böra bestämma lämplig ordning för prövande av frågor om tillgodoräkning av tid för anställning av sistberört slag. I övrigt kan jag — vad angår frågan om tillgodoräknande såsom tjänsteår av tid, då icke pensionsberättigande statsanställning innehafts annorstädes än vid här avsedda krisorgan, m. m. — inskränka mig till att härutinnan hänvisa till nyssberörda bestämmelse i 15 § 3 mom. allmänna tjänstepensionsreglementet, vilken jämväl är tillämplig enligt krispensioneringskungörelsen.

Beträffande uppsägningstid för extra tjänstemän torde böra gälla vad därom stadgas i allmänna avlöningsreglementet. Utredningens förslag om gynnsammare bestämmelser för jordbruksnämndens personal i detta hänseende kan jag sålunda icke biträda.

Någon särskild ersättning bör i regel icke utgå till jordbruksnämndens befattningshavare för handläggning av ärenden av krisnatur. Därest dylika ärenden medföra en mera väsentlig ökning av vederbörandes arbetsbörda, bör emellertid Kungl. Maj:t i undantagsfall efter särskild prövning kunna medgiva, att till vederbörande skall utgå särskilt lönetillägg ur anslaget till krisorganisationen.

Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda de författningsbestämmelser, som kunna erfordras för genomförande av den här förordade omorganisationen.

Kostnaderna för avlöningar åt lönegradsplacerade tjänstemän vid jordbruksnämnden synas kunna beräknas efter de grunder, som utredningen tillämpat. En beräkning efter dessa grunder av medelsbehovet för avlöande av den personal, som jag i det föregående förordat för nämndens del, har till resultat givit följande belopp.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän	58 500
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t..	31 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	745 500
4. Ersättningar till experter och sakkunniga	28 000
5. Rörligt tillägg	92 000

Summa kronor 955 000

Omkostnadsstaten för jordbruksnämnden torde böra grundas på de av utredningen i detta hänseende gjorda uppskattningarna. Då statistiska byråns omkostnader torde böra bestridas från kriskommissionens anslag synes emellertid medelsbehovet kunna beräknas till 365 000 kronor eller 35 000 kronor mindre än vad utredningen föreslagit. Sålunda torde för de olika utgiftsposterna böra upptagas följande belopp, nämligen för sjukvård m. m. 15 000 kronor, för reseersättningar 110 000 kronor, för expenser 200 000 kronor och för publikationstryck 40 000 kronor. Samtliga poster synas böra upptagas förslagsvis.

Mina förslag om inrättande av en statistisk byrå och om beräkning av personal för vissa ytterligare krisuppgifter föranleda, att det anslag, som utredningen upptagit för kriskommissionen, måste höjas. Utredningen har uppskattat kommissionens medelsbehov för avlöningar till 585 000 kronor. Till detta belopp torde böra läggas dels 155 000 kronor för avlönande av statistisk personal dels 210 000 kronor för avlönande av personal för berörda krisuppgifter. Till avlöningar skulle sålunda erfordras sammanlagt 950 000 kronor. Det belopp å 225 000 kronor, som utredningen beräknat för kommissionens omkostnader, torde för motsvarande ändamål böra uppräknas med 35 000 respektive 240 000 kronor till 500 000 kronor. Anslaget till kriskommissionen torde sålunda böra uppföras med 1 450 000 kronor.

Hemställan.

Under åberopande av vad i det föregående anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

1) besluta att, i överensstämmelse med vad jag i det föregående förordat, statens livsmedelskommission, statens linnämnd och statens sockernämnd skola upphöra från och med den 1 juli 1950 samt att en statens jordbruksnämnd och en kommission för krisuppgifter på livsmedelsområdet skola inrättas från och med nämnda dag;

2) bemyndiga Kungl. Maj:t att för statens jordbruksnämnd fastställa följande personalförteckning, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1950/51:

Personalförteckning.

Tjänstemän å ordinarie stat.

1 generaldirektör	Cp 19
2 byråchefer	Cp 10

Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än Ce 24.

2 byråchefer	Ce 33
2 byrådirektörer	Ce 31

1 förste aktuarie	Ce 29
4 förste byråsekreterare	Ce 29
1 kamrerare	Ce 29
2 förste aktuarier	Ce 27
3 förste byråsekreterare	Ce 27

3) godkänna följande avlöningsstat för statens jordbruksnämnd, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1950/51:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	58 500
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	31 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	745 500
4. Ersättningar till experter och sakkunniga, <i>förslagsvis</i>	28 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	92 000
Summa kronor	955 000

4) å riksstaten för budgetåret 1950/51 under nionde huvudtiteln anvisa

a) till *Statens jordbruksnämnd: Avlöningar* ett förslagsanslag av 955 000 kronor,

b) till *Statens jordbruksnämnd: Omkostnader* ett förslagsanslag av 365 000 kronor,

c) till *Kommission för krisuppgifter på livsmedelsområdet* ett förslagsanslag av 1 450 000 kronor;

5) medgiva att Kungl. Maj:t må utfärda de bestämmelser, som i övrigt bliva erforderliga för att genomföra den föreslagna organisationen.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifall och förordnar, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Nils Grass.